

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

Aanbidding van het Kind door de drie koningen (Jeroen Bosch plm. 1510)

„DE GILDETRON” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofdredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteuren: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2431

voor Peelland: Fr. van der Velden, Eindje 7, 5715 PK Lierop, tel. 04926-256

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: Fr. Roijers, Bomanshof 55, 5611 NK Eindhoven, tel. 040-110945

voor Het Land van Cuijk:

voor Baronie en Markiezaat: B. Minnebach, Nieuweweg 32, 4631 TG Hoogerheide, tel. 01646-4761

Administratie: H. A. J. v. Erve, Rootven 60, 5066 AX Moergestel, tel. 04243-1306.

Betalingen: Rabobank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom. (Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: f 10,- per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn. B.V. Veghel.

Oude Blazoenen

Het Gilde Sint Sebastiaan Hilvarenbeek wist beslag te leggen op een grote partij oude zwart-witte blazoenen van 1 - 5 op zwaar wit karton gedrukt. De prijs is f 0,50 per stuk.

Verkrijgbaar bij de Koning van genoemd Gilde: P. Abrahams, Tilburgseweg 8, Hilvarenbeek. Tel. 04255 - 1219.

AGENDA 1981

21 maart	Tweede Gildecongres te Goirle.
5 en 12 april	Schietwedstrijd voor kruisboog op wip „Zilveren rad van Sint Cathrien” te Moergestel.
3 mei	Kringdag kwartier van Oirschot bij Heilig-Sacramentsgilde Hulsel.
31 mei	Kringdag Kempenland bij Gilde Sint Joris Bladel.
21 juni	Kringdag land van Cuyk bij Gilde Sint Antonius te Sambeek.
28 juni	Schietwedstrijden voor alle wapens bij Gilde Sint Sebastiaan Diessen.
23 aug.	Kringdag Baronie en Markiezaat in Zundert.

De redactie wenst alle Gildebroeders en hun familieleden een Zalig Kerstfeest en een Zalig en Gelukkig Nieuwjaar.

VAN DE REDACTIE

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 25 februari bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

Brugge 1 mei 1981

Op 1 mei 1981 zal in Brugge het 7e Conventiekoningschieten worden gehouden voor handbooggilden. Bij deze gelegenheid worden ook Nederlandse gilden uitgenodigd op doel te schieten op 25 meter met 3-pijlenstelsel of liggende wip. Staande wip bij voldoende deelname. Alle informatie en inlichtingen zijn te verkrijgen bij:

Conventiegilden M. de Schrijver, Desguinlei 32, 2000 Antwerpen.

Binnen en buiten de landsgrens

Antwerpen behoort nu alweer 150 jaar tot het Koninkrijk België, maar daarvoor maakte de stad eeuwenlang deel uit van het Brabantse Hertogdom. De charme van Antwerpen voor ons zal wel in dat gevoel liggen van je én thuis én in het buitenland te voelen.

Zo is het ook met de sfeer bij de Aloude Schutters Gilde Den Crans uit Antwerpen, de guld is immers de guld. Maar toch, het gaat allemaal wat anders bij Den Crans. Zo ook bij het jaarlijkse gildemaal op 25 oktober j.l. Tijdens het voortreffelijke diner werden de Kampioenen geëerd, de verdienstelijke Confreers gehuldigd en de "Sires" gehuldigd. En bij dat laatste werd een jonge vrouw met lange blonde haren in een

blauwe robe uit Rubens' tijd gehuldigd als "Keizer van de Handboog".

Een zo ver doorgevoerde gelijkwaardigheid van gildebroeders en zusters, joyeuse hoffelijkheid, gildebroederlijk plezier, het kan allemaal daar bij Den Crans. Omdat het Brabants is of omdat het buitenland is?

Wie daar eens het hoofd over wil breken doet er goed aan de gastvrije uitnodigingen van Den Crans aan te nemen. Wellicht is het ook een meer plezierige manier om te ervaren wat er allemaal mogelijk is in een Gilde dan door middel van een dorre enquête of discussie.

M.C.M.

Toespraak Alph. W. van den Hurk O. Praem. op de Hoofdliedendag in het Provinciehuis te 's-Hertogenbosch 25 oktober 1980.

BRABANTSE GILDEN, WERE DI

Toen uw hoofdman, dokter Luyckx, mij ruim drie weken geleden vroeg om in dit hoge gebouw dit hoge gezelschap toe te spreken, heb ik daarin waarschijnlijk wat al te grif toegestemd. Van huis uit ben ik immers meer schrijver dan spreker. Schrijven nu vraagt veel voorbereidend werk, veel denken vooraf, en dat alles verstillt een mens. Zouden sprekers diezelfde weg volgen, dan zouden velen hunner ook verstillen, d.w.z. niet aan spreken toekomen. Want de moderne inspraakprocedure bewijst dat sprekers niet door teveel kennis moeten worden afgeremd, omdat ze anders hun spontaniteit verliezen.

Stel u gerust: ik bezit vrijwel geen enkele kennis van zaken, die mij als spreker zou kunnen afremmen of hinderen. Want ik spreek tot u niet over het gilde, want daarvoor zoudt u een vakman moeten aantrekken, doch ik richt me slechts tot u als gildebroeders. Dat doe ik dan alleen als geïnteresseerd buitenstaander. Ik zal proberen met u mee te denken, net als de N.M.B. dat doet. De vragen die mij daarbij voornamelijk bezig zullen houden zijn de volgende:

Wat hebben jullie aan waardevolle elementen overgehouden uit je eeuwenoud verleden, waarmee zijn jullie anno 1980 doende, en hoe helpt men de gilden ver over het jaar 2000 heen naar een gezegende toekomst.

Met die laatste blik in de toekomst, dat zal u duidelijk zijn, raak ik dan gedachten aan, die in het afgelopen jaar zowel door prof. dr. H. v. d. Eerenbeemt uit Tilburg als door de heer S. Zoetmulder uit Waalre in het tijdschrift 'Brabantia' ontwikkeld zijn. De eerste sprak over 'Cultuurgoed in Brabant in perspectief van de toekomst' (Brabantia, jrg. 28, 1979, blz. 238-240), terwijl de tweede in aansluiting daarop schreef over een 'Nieuwe taak voor schutsgilden' (Brabantia, jrg. 29, 1980, blz. 25-26).

Wij behoeven u gelukkig niet te vermoeden met de **historie van de gilden**, die u in grote lijn wel bekend zal zijn, maar willen slechts enkele gebeurtenissen naar voren halen, die ons kunnen helpen om waardevolle gegevens uit het verleden te ontdekken.

In hun oudste verschijningsvorm, die van de **godsdienstige en charitatieve gilden** zouden de gilden al wel 1500 jaar oud zijn, maar de naam gilda (die bijdrage, betaling en ook geld betekent) komt pas in de Karolingische tijd voor. Van meet af aan schijnt de gezelligheid een voorname plaats te hebben ingenomen en in de oudste Germaanse gilden was daarom voor maaltijden en drinkgelagen een ruime plaats ingeruimd. Het ligt voor de hand, dat de Kerk de oorspronkelijke heidense rituelen door christelijke, religieuze handelingen ging vervangen.

Naarmate de kerstening der gilden toenam kwamen de eigen patroonheiligen, de eigen gildenaltaren, de eigen gildenmissen en andere religieuze vormen van geloofsbeleving naar voren.

Deze gilden worden dan soms broederschapen, waarbij het geestelijk werk voorop staat.

Op een bepaald moment gingen rondtrekkende handelaars terwille van hun onderlinge veiligheid en ter bescherming van hun negotie **koopmansgilden of hanzen** oprichten. Toen echter de steden eenmaal ontstonden, gingen de stadsbesturen de belangen van deze handeldrijvende burgers beschermen. Daarentegen ontstonden er weldra gilden van allerlei handwerkslieden, die een hele scala van beroepen uitoefenden, en dat zijn de overbekende **ambachtsgilden**, die tot de Franse Revolutie een rol van betekenis zijn blijven spelen. Zowel de koopmansgilden als de ambachtsgilden kregen in het stadsbestuur dikwijls hun plaats en hadden soms hun eigen rechtspraak.

De tot dusver genoemde gilden maken reeds duidelijk, dat er zowel kerkelijke als wereldlijke gilden bestonden, waarvan de eerste meer geestelijke doeleinden dienden en de tweede voornamelijk materiële belangen behartigden.

De verschillende verenigingen, waarin kunstenaars, dichters, toneelspelers en schilders zich organiseerden, mag men onder de algemene benaming **culturele gilden** samenvatten. Bepaalde groepen hadden daarvoor wel eens een eigen naam; zo sloten de dichters zich aaneen in de bekende rederijkerskamers, doch deze dichtgenootschappen waren eigenlijk organisatorisch ook gilden. Met het oog ook weer om elkaar hulp en bijstand te verlenen, ontstonden aan de middeleeuwse universiteiten ook **studentengilden**. Dat waren de 'nationes', de groeperingen, waarin de studenten naar het land van hun herkomst waren georganiseerd.

Als laatste groep noemen wij de **schuttersgilden**, die een soort militaire taak hadden, een weerbaarheidstaak in dienst van stedelijk of landsheerlijk gezag. Hiermee zijn we gekomen bij de voorlopers van onze thans nog bestaande Brabantse schuttersgilden. Deze gaan wel niet verder terug dan tot het jaar 1250, maar het gros van deze gilden verkreeg zijn 'caert' of oprichtingsstatuut pas rond 1500.

Mogen de hand- en voetbogen in het begin, later ook de kloveniers, al voor afweer van geweld en handhaving van de openbare orde gediend hebben, later functioneren deze alleen bij het gezelschapsspel van het vogelschieten, waarvoor het reglement nauwkeurig wordt bepaald.

Trouwens het gedrag van de gildebroeders

wordt in de caert voor velerlei omstandigheden nauwkeurig bepaald en voor overtredingen worden de breuken of boeten heel precies bepaald, meestal in klinkende munt of een bepaalde maat bier.

Hoe het oudste soort gilden, de geestelijke corporaties of broederschappen, zijn uitgegroeid tot onze dorpsgilden, die in de 17de en 18de eeuw steeds meer het karakter van schutterijen kregen, is verre van duidelijk. Ik heb er de twee delen van Jolles over "De schuttersgilden en schutterijen van Noord-Brabant" natuurlijk op nagezien.

Men is echter met de documentatie over de gilden in de loop der eeuwen doorgaans heel nonchalant omgesprongen, en van weinig gilden van oudere datum bleef een caert behouden. Twee caerten van behoorlijke ouderdom bleven echter in het archief van de Abdij van Berne bewaard: die van het Sint-Willibrordsgilde uit Heeswijk van 12 maart 1597 en die van het Sint-Jorisgilde te Berlicum van 4 juni 1615. Ze liggen in de tijd vlak bij elkaar, betreffen twee nabuurgemeenten en werden gegeven door eenzelfde dynastie van Heren, de caert van Heeswijk door graaf Maximiliaan van Oostfriesland, die van Berlicum door diens zoon, graaf Werner van Oostfriesland. Onnodig dus te zeggen, dat de caerten van Heeswijk en Berlicum onderling de nodige verwantschap aanwijzen.

Ook de op 17 februari 1687 door de grondheer van Heeswijk en Dinther, Jacobus van der Hoeven, aan het Sint-Barbaragilde te Dinther verleende caert, eveneens in het archief van Berne berustend, vertoont in veel punten grote gelijkens met die van Heeswijk en Berlicum.

Uit de gegevens van Jolles en de caerten van Heeswijk, Berlicum en Dinther kunnen bepaalde aspecten van onze Brabantse schuttersgilden iets meer belicht worden.

Dat de schuttersgilden dikwijls door plaatselijke heren werden opgericht en een **verdedigende taak** hadden, blijkt uit meerdere caerten.

Zo zijn de gildebroeders van Aarle-Rixtel, die het O.L. Vrouwengilde vormen, "ten tijde van noodt of overval . . . verobligeert op het trecken der clocke ofte blaesen van horen", en moeten ze meteen bijeenkomen en overleggen hoe zij hun dorp van overlast kunnen bevrijden. Te Hoogerheide is hulp en bijstand aan de Heer een voorname taak. De gilden van Heeswijk en Berlicum werden niet alleen opgericht tot "augmentatie van onderlinghe liefde" onder de gildebroeders, maar ook tot "meer versekertheit van de betrokken dorpen". Zo moesten de gildebroeders daar met name de officier van justitie van de Heer, in casu de schout, "hulpe ende bijstandt" doen, en rebellen en "quaetdoenderen", "tsij van buyten ofte van binnen" "vangen ende spannen". De Heeswijkse gildebroeders mochten voor die hand- en spandiensten aan de Heer één dag in de zomer vrij vissen op de rivier de Aa; die van Berlicum deelden in de boeten waartoe door hen aan de Heer overgeleverde personen veroordeeld werden.

In Diessen traden gildebroeders in 1702 zelfs op tegen plunderende Franse troepen. Trouw aan de Heer wordt veelal bijzonder benadrukt.

In menige gildecart, met name ook die van Heeswijk en Haaren, en volgens traditie ook in Den Dungen, wordt voor de gildebroeders de

sociale plicht vastgelegd, om mensen, die aan de pest gestorven waren, te begraven.

De schuttersgilden dienden ook sterk om de onderlinge vriendschap en saamhorigheid onder de broeders te bevorderen. Naast het gezelschapsspel van het schieten op de vogel hadden ook **eten en drinken** daarbij een voorname rol. Men heeft daarom kunnen schrijven: "De lust tot gastmalen is de gilden altijd eigen geweest en de gildebekers in onze vaderlandse oude kunstnijverheid herinneren er aan" (Eensie, deel IX, blz. 228).

Om ons eerst met het eten bezig te houden, daar ging het Bourgondisch naar toe. Op het menu voor de teerdag in Rosmalen stonden volgens Jolles (deel II, blz. 121) destijds: "een goede rundsoep, ten minste drie of vier potages/groenten, vergezeld van gesprenkt (= gezouten) vleesch, varkensribben, worst, gekookte ham, goed gebraden vleesch en een heel varkenshoofd, het nagerecht zal moeten bestaan uit goede tarwen mik, uit zoogenaamde Poolsche of Turksche mutsen en dergelijke gerechten". De kastelein mag wel meer geven maar niet minder! Ook het drinken kreeg behoorlijk de aandacht. In de caerten of reglementen worden vele overtredingen beboet met de plicht om een halve of hele ton bier te geven. Ook wanneer men de vogel afschoot, ging trouwen of dood ging, kwam er bier aan te pas. In Heeswijk werd een groot aantal overtredingen, o.a. vloeken en verwenningen, beboet met een ton bier. En gelooft u maar niet, dat men zich aan het betalen van die bierschuld zomaar kon onttrekken. Want de caert bepaalde, dat men bij iemand, die weigerde die ton bier te betalen, moest handelen als volgt: "salmen hem handen ende voeten beynden, ende soo langhe in een coude cuyp water werpen, tot dat hij de voorscreven tonne biers voldaen sal hebben". Meent u vooral niet, dat de latere Heeswijkse snevelkruiken hier al vroegtijdig op de proppen kwamen, want ook in Berlicum nam men die dwangmaatregel bij wanprestatie over!

Toch bevatten de caerten en reglementen ook de nodige bepalingen om openbare dronkenschap te voorkomen.

Want ongetwijfeld meenden die nieuwe gildebroeders het opperbest, wanneer zij, gelijk dat in Berlicum gebeurde, een soort belofte als een eed van trouw aflegden, terwijl zij hun voorste vinger op de pees van de boog legden, die aan de koning van het gilde toebehoorde.

De bogen in hun verschillende vormen, de latere geweren (kloven of kolven) en het spel van het schieten bleven het bijzonderste kenmerk. Gilden, waar het bijen houden het schieten ging overheersen zakten al af, om van ontfaarde vormen als mussengilden en mollengilden maar helemaal te zwijgen. Dat niet-schietende moderne verenigingen zich dikwijls ook 'gilden' noemen, valt wel te begrijpen.

Terwijl ik nadacht over het verleden, bevloog mij de gedachte, dat de Orde der Norbertijnen waartoe ik behoor, in haar eeuwenoud verleden de gilden, in het bijzonder onze schuttersgilden moet zijn tegengekomen. Omdat de Norbertijnen in Nederland in de loop der eeuwen ongeveer 150 en in België 172 parochies bediend hebben, kan dat nauwelijks anders. Ik wil u slechts een paar aanwijzingen ervoor geven, dat Norber-

tijnen zich schrap hebben gezet voor de gilden, of tegen de gilden, al naargelang de tijdsomstandigheden daarom vroegen.

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog was het handbooggilde van Sint-Amandus te Strombeek bij Brussel met al zijn papieren verdwenen. Strombeek was een parochie van de nabij gelegen abdij van Grimbergen. De Norbertijn Casper van der Schueren, die van 1589—1610 pastoor van Strombeek was, deed er echter alles voor om het voortbestaan van het gilde te verzekeren. Hij noteert in het "Liber Ecclesiae Strombecanae", dat hij het oude reglement van het gilde in Brussel wist op te zoeken en dat hij de caert eigenhandig kopieerde. Met dat laatste karwei kwam hij op 22 november 1596 klaar. Zijn liefde voor het gilde kwam bij de pastoor misschien nog te meer voort, omdat hij ook een ervaren schutter moet zijn geweest. Hij noteert immers in voornoemd parochieboek: "Anno 1596, 23 Junii, heb ic den vogel aff geschoten tot Strombeke ende was ic toen ter tyt coninck van de gulde", - "Item in den jare 1597 soe heb ic wederom den papegay affgeschooten".

Op 10 november 1682 schoot de pastoor van Vlijmen, de Bernse Norbertijn Siardus Joris, bij het Sint-Barbaragilde aldaar de vogel af. Een maand later liet hij zich inschrijven als lid van het gilde. Twee jaren later stelde hij een reglement op voor de "Schuts Broeders ende Susters van de Kleveniers ofte Sinte Barbaara" (J. A. Jolles, deel II, Den Bosch, 1934, blz. 206).

Toen in 1798 in de Belgische Kempen onder de leuze "voor outer en herd" door de gilden gewapend verzet werd geboden tegen de legers van de Franse Revolutie, gingen de abten van Tongerlo en Postel aan dit verzet van de Boerenkrijg hun sterke steun verlenen.

Een heel ander geluid vernemen wij uit het parochieboek van Heeswijk. Daarin noteerde pastoor Petrus van der Meulen in 1867, dat er tijdens het lof processie werd gehouden en dat de leden van het Sint-Willibrordusgilde daarin in vol ornaat, alsook met hun vaandels en het gildesilver meetrokken. Hij noteert dan in het Latijn, want niet iedereen hoefde dat zomaar te weten te komen, dat dit gebruik drie jaar eerder door zijn voorganger was ingevoerd "om de leden van het gilde ervan af te houden om zich te bedrinken", en voegt eraan toe: "en daarom heb ik dat gebruik tot dusvor niet afgeschafft". Het mocht blijkbaar niet helpen. In juni 1901 noteerde pastoor Maas klaarblijkelijk met tevredenheid dat het gilde zijn laatste geldmiddelen had afgedragen voor een geschilderd raam van Sint Willibrord, dat boven de hoofdingang van de toren zou komen in de nieuwgebouwde parochiekerk van Heeswijk.

"Ter bestrijding van de onkosten van dit bovenlicht werd door de nog overblijvende Dekens der oude Gilde van St. Willibrordus het weinige, wat die corporatie nog bezat, welwillend mij ter hand gesteld, zijnde nog bijna f 24,—. En hiermede was de oude Gilde, welke geene reden van bestaan meer had, voorgoed ontbonden en om mij zoo uit te drukken op eene eerlijke manier begraven, terwijl door dat bovenlicht de herinnering eraan blijft behouden". Het Heeswijkse Sint-Willibrordusgilde kent sinds jaar en dag zijn verbeterde uitgave. De lotgevallen van het vroegere gilde waren misschien echter wel typerend voor

de gang van zaken bij veel gilden in de vorige eeuw. Waar overdaad in eten en drinken soms een kenmerk werd van de gilden, waar het hun aan uiterlijke levensstijl ontbrak en waar zij geen positieve inbreng van enige betekenis hadden voor de gemeenschap, daar kon men ook weinig steun van de geestelijkheid verwachten. Het lijkt mij in dit opzicht typerend, dat men bij de bekende "Boerenapostel" Gerlacus van den Elsen, die toch tussen 1875 en 1925 door zijn veelvuldige activiteiten als bijna geen ander met het Brabantse volk in aanraking komt, eigenlijk niets over de gilden vernooft. Hij kende van huis uit de gruu en de rooi schut van Gemert. Hij schrijft bij mijn beste weten niet voor of tegen de gilden, maar zwijgt ze simpel dood. Misschien verdienen de gilden toen echter niet beter

Sedertdien is er echter veel veranderd. Sinds de dertiger jaren van deze eeuw heeft de grote herleving van de Brabantse gilden plaats gevonden, dankzij grote bezielende figuren als mr. E. de Haes, Jan van de Mortel, Jhr. van Rijckevorsel, Mgr. Dr. P. C. de Brouwer en Jos Schroeders. Zij hebben er voornamelijk voor gewerkt, dat het optreden der gildebroeders weer het aanzien waard werd.

De nadruk kwam dus te liggen op de presentatie naar buiten, de opbouw van een eigen levensstijl. Dat alles diende ervoor om de indruk weg te nemen, dat het leven der gildebroeders voornamelijk bestond in de geneugten van de jaarlijkse teerdag en het gerstebier van Kyrie in de buurt van de schutsboom. Men ging zich ernstig erop toeleggen om een groter vaardigheid in het schieten, het vendelen - zowel het klassiek vendelen als het stuntvendelen - alsook in het roffelen te verwerven en het meest verheugende bij dit alles was, dat de "ouwe vaogers" opnieuw veel jongeren gingen aantrekken. Door die gang van zaken presenteerde men zich niet alleen bij de teerdagen en het koningschieten maar ook in de optochten fierder en waardiger aan de burgerij.

Op kringgildedagen en vooral op de landjuwelen manifesteren zich de Brabantse schuttersgilden als nooit te voren, en zij stelen daar, zoals men dat noemt, de show

Ondanks deze uiterlijk zo florissante toestand van de gilden, wil ik toch tot u als hoofdliden en voormannen, dus als bewakers van uw broeders, de indringende vraag richten: Waar zijn jullie nu anno 1980 mee bezig, wat zijn jullie feitelijk aan het doen, wat valt er te koesteren uit het verleden en met welke nieuwe verworvenheden kunnen wij het jaar 2000 en de verdere toekomst met vertrouwen tegemoet gaan?

De goede overgeleverde tradities moeten behouden blijven, goede nieuwe gedachten uit deze tijd dienen ontgonnen te worden, want leven is nu eenmaal groei en vernieuwing.

Wanneer men moet aangeven, wat de Brabantse gildebroeders aan eigen traditie hebben, dan heeft men het erg moeilijk. Doorgaans immers zullen zij een aantal eigenschappen hebben, die vrijwel alle Brabanders meer of minder bezitten, een complex dat men aanduidt als de Brabantse geest. Die eigenschappen zullen het geloof als voedingsbodem hebben.

Men kent de Brabanders een zekere gemoedelijkheid toe, een geest van eenvoud en trouw, een grote bereidheid om medemensen in nood voor-

uit te helpen, een meegaande aard en het vermogen om de zonzijde van de dingen te zien. Wanneer gildebroeders elkaar dus vooruit-helpen, echt kameraadschappelijk met elkaar omgaan, zoeken naar gezelligheid en onderling vertier, dan geven zij daarmee nog slechts accent aan hun Brabanderschap.

Meer met hun eigenlijke oorsprong verband houdend en daarom meer traditioneel is de eerbied van de gildebroeders voor "het gezag". Van huis uit zal dat in katholieke streken eerbied betekenen tegenover de Kerk, zich nog uitend door het brengen van vendeleer aan de geestelijkheid. Tegenover de kerkelijke en burgerlijke macht tezamen, vindt dat zijn uitdrukking in de formule "Trouw aan God, Koningin en Vaderland". In de middeleeuwen hebben de schuttersgilden een soort gewapende burgerwacht gevormd, die het wettelijk gezag moest ondersteunen tegen opstand en verzet. Die functie hebben onze gildebroeders in feite echter al eeuwenlang verloren, zoals zoveel verdween door nieuwe politieke, sociale en economische ontwikkelingen. Verdediging van het gezag en zich teweer stellen tegen alles wat dat bedreigt, zou in deze moderne tijd misschien vertaald kunnen worden in: Opkomen voor Brabant, zijn cultuurgoed en beste tradities en verzet tegen alles wat het leven hier in geestelijk of materieel opzicht ernstig bedreigt. Misschien kan dat zorg zijn voor vergeten groepen in eigen gewest, misschien milieuzorg of een aangepaste vorm van heemschut.

Het is allemaal kwestie van goede wil, bereidheid tot onbaatzuchtige aanpak, want zodra die er zijn komt de inventiviteit, het zoeken van geschikte activiteiten vanzelf.

Wanneer de trouw der gilden aan Brabant zich zou willen omzetten in onbaatzuchtige dienst aan de gemeenschap, dan zou er een heel werkteerrein komen open te liggen. Zij zouden dan in onze welvaartsstaat een duidelijke positie moeten gaan innemen. Het lijkt erop, dat wij in onze parochies en gemeenten steeds meer mensen tekort komen, die nog bereid zijn om een goed werk voor niets te doen. Tegenover het gebaar van "handje, kontantje" en de vraag "wat word ik er wijzer van" zou de bereidheid moeten staan om anderen onbaatzuchtig tegemoet te komen, net zoals de bijna verdwenen burenhulp dat vroeger deed. Praktische toepassingen voor deze tijd? Ze liggen natuurlijk in de sector van de geestelijke en lichamelijke werken van barmhertigheid (uit Mattheus, XXV, 31-46), maar dan toegespitst op onze moderne samenleving.

Er zitten nog zoveel zieken en eenzamen in onze samenleving, aan wie een bezoeker en een gesprek goed besteed is. Zoveel bejaarden, die men een plezier kan doen, door voor hen de moeilijkste boodschappen op te halen, hun tuintje wat bij te houden, of een brief te schrijven aan kinderen en vrienden. - Hongerigen te eten geven, dorstigen laven en naakten kleden, dat behoort in onze welvaartsmaatschappij weinig te gebeuren, en ik dacht, dat wij de activiteiten van onze Brabantse gilden wat kleinschalig moesten behouden, ons niet speciaal aan ontwikkelingshulp moesten wijden en ons evenmin uitleven in maatschappijkritiek. Er is wel 'n tijd geweest, zoals wij zagen, dat de gildebroeders ook doden begroeven, met name personen die aan besmet-

telijke ziekten gestorven waren. - Voor het verlossen van gevangenen moet men de justitie meehebben, maar voor het bezoeken van zieken en het vertroosten van eenzamen zijn er, zoals ik reeds aanduidde, gelegenheden te over.

Ik vraag me in dit verband bijvoorbeeld af, of onze gildebroeders zich plaatselijk niet bijzonder het lot van het gehandicapte kind kunnen aantrekken, of in groter verband, dat van kring of provincie, collectief iets voor de ontspanning of vakantie van deze kinderen kunnen organiseren, b.v. meewerken aan een speciale kinderboerderij? Oirschot ondernam al iets in die richting. Nu weet ik wel, dat er reeds allerlei verenigingen zijn, die in vele noden en behoeften voorzien. Maar met de nodige goede wil en vindingrijkheid moeten er wel sectoren te vinden zijn, waar de gilden zinrijk kunnen meewerken, beter misschien nog tamelijk oorspronkelijk gaan opereren.

Want ik herhaal: uw oorspronkelijke weerbaarheidstaak behoort onherroepelijk tot het verleden. U zult geen tweede Boerenkrijg gaan voeren, zelfs niet meer als burgerwacht functioneren. Wanneer u toch nog een beetje wilt "legertje spelen", dan doe het in deze tijd als een "leger des heils", maar dan meer op sociaal dan op godsdienstig gebied. Niet dat ik dat laatste gebied uitsluit, want wanneer jongere gildebroeders bijvoorbeeld aan pastorale werkers de helpende hand willen bieden, en bijvoorbeeld in liturgiegroepen willen meewerken, valt dat alleen maar toe te juichen.

Als een voorbeeld van "steunen van sociale projecten" noemde professor van den Eerenbeemt het met zorg verzamelen en bijeenbrengen van alle gegevens over het gildeleven en het zelfstandig bestuderen van het voorhanden zijnde materiaal. Uiterst nuttig werk, want laten wij eerlijk zijn, wij weten van het verleden van onze gilden nog zo betrekkelijk weinig. Genoemd werd ook het verzamelen van oude liedjes, en de heer Zoetmulder vroeg zich af, of bij gildebroeders in huis en hof soms geen hulp valt te bieden, zeker waar gezinsverzorgsters of maatschappelijk werksters soms ontbreken.

Het sociaal gebied, waarop u nuttig werk zoudt kunnen doen is buitengewoon groot, maar door voortdurend onderling overleg moeten er beslist gebieden te vinden zijn, waarop u en uw gildebroeders zeer nuttig bezig kunt zijn. Als u die gebieden en mogelijkheden, hoe bescheiden ook, weet te ontdekken en uw gildebroeders worden daarop actief, dan zal dat alleen maar winst zijn voor de toekomst.

Terwille van de probleemstelling herhaal ik tegenover u de indringende vraag van straks: Waar bent u mee bezig, wat bent u nu anno 1980 aan het doen? Wanneer u aan het hoofd van uw broeders langs 's-Heren wegen paradeert, houdt u dan een historische optocht? Bedrijft u dan folklore, bent u dan een wandelende oudheidkamer, smelt u dan weg in gevoelens van nostalgie en schurkt u zich behaaglijk aan dingen uit grootmoeders tijd of veel verder terug? Gaat het u om de cultus van het verleden, het in ere houden van min of meer historische costumes, het opvoeren van een soort gezelschapsspel, dat omgeven is met heilige rituelen, of wat bezielt u dan precies?

Begrijpt u mij vooral niet verkeerd. Ik gun u van harte uw steken en sjerpen, uw vaandels en uw pieken, uw gildezilver en uw gildetrommen, uw standaardruiter en wat uw gilden nog meer aan fleurigheid en sier mogen bezitten. Het gaat mij evenmin om het ceremonieel, dat zich rond de schutsboom en het inhuldigen van de nieuwe koning ontwikkeld heeft. Het vendelen in zijn verscheiden vorm en vele andere activiteiten, zij moeten alle hun plaats behouden. Uw traditie-nieel bezit moet zonder meer blijven gehandhaafd.

De klemmende vraag voor mij is deze: Moeten de schuttersgilden van anno 1980, juist omdat zij de periode van eten en drinken allang voorbij zijn, juist omdat zij uiterlijk sinds tientallen jaren zoveel meer stijl en aanzien hebben gekregen, niet nauwer aansluiten bij hun eigen tijd, hun eigen sociale verantwoordelijkheden nemen, zich innerlijk verlevendigen en vernieuwen en zo voor hun omgeving ook meer gaan betekenen?

Het is mijn vaste overtuiging, dat de gilden, wanneer zij zich bewust gaan oriënteren op de tegenwoordige maatschappij en zich trachten te hernieuwen door aangepaste activiteiten op sociaal terrein, ook een veel grotere aantrekkingskracht zullen gaan uitoefenen op de jeugd.

Vernieuwing en verjonging betekent ook in dit geval: werken aan de toekomst. De intocht van jonge vendelaars en trommelaars is reeds lang begonnen en hier en daar doen jongeren ijverig onderzoek naar het verleden der gilden.

Toevloed van jongeren en vernieuwing kan alleen maar heilzaam zijn voor het behoud der gilden. Want het ergste, dat er kan gebeuren is dit, dat zich van het gros der mensen de gedachte meester maakt, dat de gilden slechts bestaan uit een aantal oude, gezapige mannen, die zich wat wonderlijk uitdossen en er een wat wereldvreemde hobby op nahouden

Wanneer dat gebeurt, en dat gevaar blijft altijd zolang men zich niet bijtijds vernieuwt, dan ligt de bijl aan de wortel van het gilde.

In verband met de door mij bepleite noodzakelijke vernieuwing en sociale oriëntatie van de gilden, blijf ik zitten met één vraag. Het is misschien een heel precieze vraag in deze kring, maar zij moeten m.i. in deze tijd van openheid en vooruitgang op velerlei gebied toch bespreekbaar zijn. Mijn vraag tot u luidt dan: Kan en moet er anno 1980 in onze Brabantse schuttersgilden geen plaats, klein of groot, worden ingeruimd voor deelname van de vrouw?

Misschien verstoor ik met deze vraag de besloten mannengemeenschap, die de schuttersgilden altijd gevormd hebben. Maar de opmars van de vrouw in de diverse maatschappelijke geleidingen is zo onstuitbaar, dat zij m.i. zonder meer gesteld moet worden. Nu gaat het mij er helemaal niet om, dat in de toekomst majorettes voor de gildebroeders gaan opmarcheren of dat dansmariekies tussen u gaan rondartelen, als de gelegenheid zich daartoe voordoet. Evenmin wens ik de bestaande "vrouwengildes" concurrentie aan te doen, die specifiek vrouwelijke onderwerpen laten behandelen, thee drinken en taartjes eten, weight-watchers en make-up verzorgsters laten aanrukken en een hele reeks excursies organiseren.

Het gaat mij niet om de kwestie of de gilden van oudsher een "onder-onsje" zijn geweest van

mannen, want er zijn wel meer gebieden waar men die taboe heeft overwonnen. Ook hoeven vrouwen niet persé mee te trekken, maar wanneer zij dat nu graag zouden doen en zij zouden een aangepast costume daarvoor ontwerpen, waarom zouden zij dat niet mogen? Vrouwen en meisjes hoeven niet mee te schieten op de vogel, maar wanneer er nu eenmaal amazones zouden komen opdagen, die daarom vragen, waarom zou men ze dan aan de kant moeten laten staan? Gaarne zou ik u ter gedachtenwisseling willen geven, of er voor de dames, vrouwen zowel als meisjes, bij onze Brabantse schuttersgilden anno 1980 niet een partiële en aangepaste taak kan zijn weggelegd.

Persoonlijk heb ik de overtuiging, dat dit de echt goede sfeer werkelijk zou kunnen bevorderen, en de aanpak van nieuwe sociale activiteiten aanzienlijk gemakkelijker kan maken. Vrijwel iedere vereniging wint er in menig opzicht door, wanneer vrouwen deelnemen aan het bestuur of het ledenbestand. Vrouwen immers zijn in menig opzicht veel socialer dan mannen en voelen dikwijls intuïtief het beste aan, waar er iets moet gebeuren en hoe dat moet gebeuren. Door onderlinge samenwerking van mannen en vrouwen kan er op velerlei gebied heel wat van de grond komen, dat anders ongedaan zou blijven. Ook in de gilden zal dat zeker het geval zijn. Het is daarom de vraag of de oude barricades, die men destijds bijna overal heeft opgeworpen, maar die nu bijna overal geslecht zijn, ook bij de schuttersgilden niet beter verdwijnen

Weliswaar zijn van oudsher ook vrouwen en verloofden onder de schutsboom en op de teerdagen toegelaten, konden zij bij wijze van uitzondering ook lid van het Gilde worden en hier en daar zelfs mee schieten, maar gelijkbetrochtigd zijn ze in feite nooit geworden! Waar de vrouw thans behalve tot het pausdom en het priesterschap overal is doorgedrongen, mag volgens mij haar plaats in het gilde - een aangepaste, gedeeltelijke en meer sociale taak - gerust opnieuw bezien worden.

Bij het begin van mijn spreekbeurt stelde ik met nadruk, dat ik van gildenzaken hoegenaamd geen verstand heb. Toch ben ik als een soort waakhond op u losgelaten, om u te verontrusten, om u klaar wakker te maken. Ik besef ten volle: één onwijze gelijk ik kan meer vragen stellen dan 250 wijze mensen van uw slag kunnen beantwoorden.

Doch zolang men zich blijft afvragen, wat goed, beter en best is, zit men nog op het goede spoor. Daarom hoop ik met mijn vreemdsoortige overweging toch een aansporing tot nadenken over het wel en wee van de Brabantse schuttersgilden te hebben gegeven. Wanneer er bij jullie als hoofdlieden constructieve gedachten loskomen en jullie geeft die door aan de basis, dan kan dat alleen maar ten goede komen aan uw gilden, die ik een lang leven en een glorierijke toekomst toewens.

BRABANTSE GILDEN, were di.

Gildebroeders,

Op zaterdag 25 oktober werd in het Provinciehuis de eerste Hoofdliependag gehouden. Een goed initiatief dat traditie moet worden. Contacten binnen onze Federatie zowel horizontaal als verticaal zijn uiterst belangrijk.

De lezing van Dr. W. J. J. C. v. d. Hurk O.Praem. heeft velen aan het denken gezet. Hij heeft geen knuppel maar een boom in ons federatie(hok) gegooid. Niet om deze als brandhout te laten gebruiken, maar om er een goed bruikbaar produkt uit te halen.

Vragen zoals: traditie om de traditie, eigen identiteit behouden, hoe en op welke manier eigentijdse taakvervulling inhoud geven, zijn niet eenvoudig. Wij zijn geen folkloristische verenigingen die om nostalgische redenen bepaalde tradities in stand houden. Nee het gaat hier om een stuk Brabants streek-eigen dat onvervangbaar is, geworteld in een diep geloof en verbondenheid met de R.K. Kerk en eigen streek.

Mogen andersdenkenden lid worden van onze gilden, of moeten wij onze eigen identiteit bewaren? Dit is ook al op ons gildecongres gevraagd. Mijn mening is: Mogen wij aan andersdenkenden vragen of zij achter onze eed van trouw staan die wij toch bij intreding en jaarlijks afleggen aan de R.K. Kerk.

Dit is onfatsoenlijk en getuigt van weinig respect voor hun geloofsrichting. Anderzijds hebben wij Katholieken in het recente verleden niet geleerd, reeds teveel water in de wijn te hebben gedaan, zodat er van de wijn te weinig meer te proeven of te bespeuren valt?

Waar zijn onze katholieke organisaties, ons katholiek onderwijs. Opgegaan in een humanistische en nihilistische stroming. Juist door het opgaan en samengaan met andersdenkenden is van ons eigen gezicht niet veel meer overgebleven dan een vernislaag die geen R.K. inhoud dekt.

Gildebroeders blijft jezelf. Laat het gilde GILDE BLIJVEN, ANDERS ZULLEN ER OOK OVER ENKELE JAREN GEEN GILDEN MEER ZIJN.

Eigentijdse taakvervulling is belangrijk, geeft hoop voor de toekomst.

De eeuwen door hebben de gilden zich aan de tijdsomstandigheden aangepast.

Het is hun kracht: de hoekstenen, dienstbaarheid, trouw en onderlinge broederschap gelden voor alle tijden.

Van defensieve streek-organisaties is men overgegaan naar culturele organisaties die voor volksvermaak zorgden, onze Nederlandse literatuur is mede door hen middels de rederijergilden rijker geworden. Wat verder te denken van de beeldende kunst, gildealtaren, zilver en schilderijen?

Nu kunnen wij aandacht besteden aan de sociale kant. Ondanks de media, en verkeersmogelijkheden staan de mensen verder van elkaar dan ooit. Buren die naast elkaar in dezelfde flat wonen kennen elkaar niet eens. Wij leven binnen een IK- KULTUUR.

Onze vrouwen kunnen ons hierbij zeer goed helpen. Niet om als patroonheilige of koningin de gilde-optocht te versieren, maar als gildezuster daadwerkelijk vanuit ONS R.K. gilde-etiket de gemeenschap te dienen, burenhulp te verlenen, Brabant Brabants te laten, Broederschap tegen de IK-Kultuur.

Op ons gildecongres van 21 maart a.s. zal hier verder op in worden gegaan. Overlegt onderling en bezint U. Maakt van de boom een bruikbaar wapen, gilde-eigen.

A. H. C. v. Broekhoven

Goirle, november 1980

Het Sint-Jacobusgilde naar Den Haag

Op 4 oktober j.l. had er in Den Haag een voorbereidend gesprek plaats tussen Pastoor Hofstede, K. Vermeeren, hoofdman van het Eindhovense Sint-Catharinagilde, en 4 bestuursleden van het Sint-Jacobusgilde uit Zeeland over het opluisteren van de Pausmis. Door het Federatiebestuur was dit gilde uitgenodigd voor de zeer eervolle taak om op 26 oktober de tweede verjaardag van de pauskeuze in de Sint-Jacobuskerk te 's-Gravenhage luister bij te zetten.

We zijn 's-morgens om 7 uur per autobus van de firma van Dongen, gereden door gildebroeder C. v. Ras, vertrokken. Hij bracht ons snel en veilig naar het Edith Stein College. Daar hebben we een kop koffie gedronken.

Onder begeleiding van de politie en de heer A. Leijgraaff zijn we met stille trom - me mochten namelijk voor 12 uur geen muziek maken - naar de Sint-Jacobuskerk getrokken. Bij het binnentrekken van de kerk werden de trommen geroerd en de bazuinen geblazen.

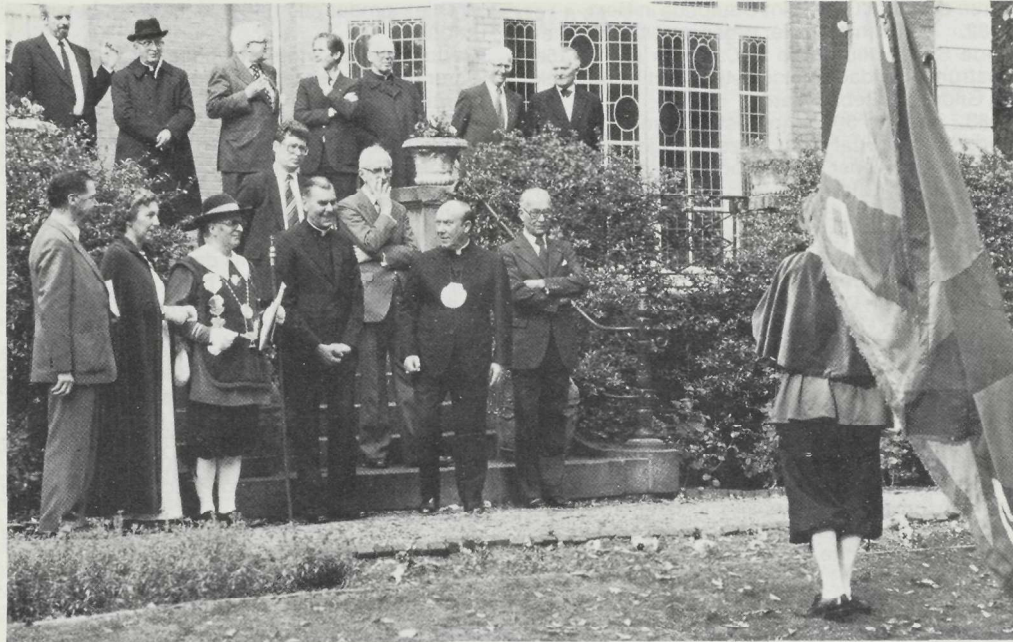
De commandant, tamboers, bazuinblazers, vendeliers, vaandrig en standaardruiter hadden een plaats in het priesterkoor. Voor het koningspaar en de andere gildebroeders was aan de linkerzijde plaats gereserveerd.

De pontificale heilige mis werd gecelebreerd door Mgr. Bluijssen, bisschop van Den Bosch, in concelebratie met de Nuntius Mgr. B. Wüstenberg en de bisschoppen Gijsen (Roermond), Zwartkruis (Haarlem) en Simonis (Rotterdam).

De plechtigheid werd bijgewoond door onder anderen de Minister van C.R.M., mevrouw Gardeniërs, Burgemeester Schols van Den Haag, leden van het Corps Diplomatique en van het Internationale Hof van Justitie.

De interparochiële Schola Cantorum Den Haag zong o.l.v. Henri van der Burght, het parochieel gemengd koor Cantemus Domino zong o.l.v. Sipke de Jong en Missa Te Deum Laudamus van Hendrik Andriessen.

In zijn woord tot de gelovigen in de kerk en ook in het land - want de H. Mis werd uitgezonden over de radio - gaf Mgr. Bluijssen een samenvatting van het werk van de paus en hoe hij zijn zending volbrengt.

Tijdens de consecratie werden de trommen zachtjes geroerd, de bazuinen geblazen en de vendels geneigd. Aan het einde van de mis werd de paushymne ten gehore gebracht en sprak de Nuntius een dankwoord.

Na de mis zijn we in het college een boterham gaan eten.

Om half een werden we verwacht op de nuntiatuur. Daar is de vaandelhulde en door 6 vendeliers de vendelgroet gebracht. Door koning A. v. d. Coer werd een Sint-Jacobusschelp met bijbehorende oorkonde aan de Nuntius Mgr. Wüstenberg aangeboden. Deze schelp was meegedragen door pater Brughman op een pelgrimvoettocht naar het bedevaartsoord Santiago de Compostella in Spanje. Ook pastoor Hofstede kreeg zo'n schelp met bijbehorende oorkonde aangeboden.

Als dank kreeg iedere gildebrouder van de Nun-

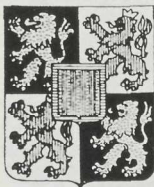
tius een pauselijke penning aangeboden en werden we uitgenodigd op bier en borrel, waarvan graag gebruik werd gemaakt.

De hoofdlieden K. Vermeeren van het Sint-Catharinagilde, J. van Broekhoven van het Sint-Mauritsiusgilde en Horsting van het Sint-Jorisgilde hebben ons vergezeld. Ook van de heer van de Leijgraaff kregen we begeleiding en aanwezigingen.

Op het binnenhof van de Nuntiatuur is een foto van de hele groep gemaakt. Na de belofte, dat men elkaar nog eens zal ontmoeten, zijn we door Rotterdam langs enkele bezienswaardigheden gereden en daarna huiswaarts gekeerd.

Mogen we besluiten met iedereen te bedanken, die er aan heeft meegewerkt, dat we deze mooie dag hebben mogen meemaken.

J. v. Dongen, secretaris.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Samenvatting van de Algemene Vergadering

De najaarsvergadering werd gehouden op zaterdag 15 november 1980 in Middelbeers. Nagenoeg alle aangesloten gilden waren hier vertegenwoordigd.

Na de opening wierp de voorzitter de heer van Erve een terugblik op het afgelopen jaar. Met veel genoegen werd geconstateerd dat wij een zeer geslaagd Landjuweel in Oirschot hebben gehad. Ook de Kringdag in Middelbeers en het

Liefdadigheidsfestijn in Hoogeloon zijn beide goed geslaagd.

Bij de mededelingen bleek duidelijk dat ons gildewezen in onze kring nog bruist van activiteiten in de komende jaren en wel:

1981. 5 en 12 april verschietsing met de kruisboog op wip van het "zilveren-rad van Sint Catrien" in Moergestel, 3 mei Kringdag Hulsel te organiseren door het Heilig-Sacramentsgilde aldaar. Op 28 juni een schietwedstrijd voor alle wapens in Diessen bij gelegenheid van het 350-jarig bestaan van het gilde Sint Sebastiaan, en op 30 augustus het Liefdadigheidsfestijn te organi-

seren door het Gilde Sint Odulphus in Best.

1982. De Kringdag te organiseren door het Gilde Sint Willibrordus te Casteren en het 15e (Iustrum) Liefdadigheidsfestijn in Hilvarenbeek bij Gilde Sint Sebastiaan.

1983. Viering 500-jarig bestaan van Gilde Sint Joris Tilburg dat voor deze gelegenheid een Landjuweel wenst aan te vragen. In dat jaar is de Kringdag bij Gilde Sint Joris Hoogeloon en een vrij-gildefeest bij Gilde Sint Joris te Oostelbeers.

1984. Dit jaar zal in het teken staan van het gouden bestaansfeest van onze Kring. Een vrij-gildefeest is reeds aangevraagd door Gilde Sint Willibrordus in Wintelre, terwijl vanzelfsprekend een "gouden" kringdag zal worden gehouden.

Door de voorzitter werd een verslag uitgebracht van de gehouden enquête over "de vrouw in het gilde". Met belangstelling zal worden uitgezien naar het standpunt dat de Noordbrabantse Federatie gaat innemen over deze aangelegenheid. Op de onlangs gehouden hoofdliedendag in het Provinciehuis bleek dit onderwerp ook in andere kringen grote belangstelling te hebben. Daarnaast vroeg de vergadering **zonder uitstel** de nodige aandacht te besteden aan het Federatie-

archief, omdat alle gilden daar groot belang bij hebben.

Gedurende de wintermaanden zal het kringbestuur met diverse technische commissies talrijke punten bespreken waarvan het resultaat in de voorjaarsvergadering ter sprake kan komen.

Bij de kascommissie werd de heer J. Verhoeven uit Diessen vervangen door de heer A. Hendriks uit Netersel.

Het verslag van het Liefdadigheidsfestijn te Hoogeloon gaf een gunstig resultaat aan van ruim f 12.000,—. Hartelijk dank!

Bij de begroting bleek dat het nodig is de contributie voor 1981 vast te stellen op f 50,—. Hier-tegen was geen bezwaar.

Bij de bestuursverkiezing werden bij acclamatie herkozen de heren: H. van Erve Moergestel als voorzitter, J. P. F. Timmermans Diessen en Drs. P. B. Mertens uit Oirschot.

Na een drukke rondvraag werd voor de sluiting een film afgedraaid van de Kringdag Middelbeers welke een goed overzicht gaf van deze goede Kringdag.

Alles bijeen genomen was het een geslaagde Kringvergadering.

Abr.

Schietwedstrijden om "Het Zilveren Rad van Sint Catrien"

Op de zondagen 5 en 12 april 1981 zullen er wederom schietwedstrijden gehouden worden met kruisboog op wip bij Gilde St. Catharina te Moergestel.

Als inzet van deze 2 schietdagen zal er gestreden kunnen worden om: "Het Zilveren Rad van Sint Catrien".

Er zijn verder nog vele diverse prijzen te verdienen. Het schietterrein is gelegen aan de Heuvelstraat nabij woonhuis van Hoofdman Harrie Wolfs.

Inschrijving van 10.00 uur tot 15.30 uur. Inschrijfgeld over twee schietdagen f 5,—.

Er moeten 40 pijlen verschoten worden over 2 schietdagen.

In 1980 werd „Het Zilveren Rad van Sint Catrien" gewonnen door Janus van de Vondervoort uit Oirschot. Wie wordt NU de winnaar?

Tot ziens in Moergestel.

Gust Creusen, Deken-schrijver.

Liefdadigheidsfestijn Hoogeloon

Op deze foto zien wij de vaandrig van Gilde Sint Joris in Hoogeloon op zondag 21 september 1980 na de gildemis de vaandelgroet brengen aan geestelijke en wereldlijke Overheid.

Nieuwe Koningen.

Gilde St. Sebastiaan en Barbara, Moergestel: C. Horsten.

Heilig-Sacramentsgilde, Hulsel: J. Timmermans.

Gilde St. Joris, Middelbeers: C. v. d. Boomen.

Gilde St. Sebastiaan, Oirschot: A. v. d. Aa.

IN MEMORIAM

Gilde St. Willibrordus Wintelre.

Aan dit gilde ontvielen wederom 2 leden.
Op 2 oktober 1980 overleed gildebroeder Ant. Klessens.
Hij werd slechts 32 jaar.
In het bejaardenhuis te Oirschot overleed op 9 november 1980 gildebroeder Fr. Spanjers in de leeftijd van 79 jaar.
Beiden werden met gilde-eer en onder grote belangstelling ten grave gedragen.
Mogen zij rusten in vrede.

Gilde St. Lambertus, Vessem.

Burgemeester H. Spormans van Vessem c.a. overleden.
Op 21 oktober 1980 overleed de heer H. Spormans, vanaf 1972 burgemeester van de gemeente Vessem, Wintelre en Kneegsel. Hij werd 59 jaar.
Het gildewezen lag hem zeer na aan het hart en had steeds zijn warme belangstelling. Als hij maar enigszins kon was hij aanwezig bij ieder gildegebeuren. Hij werd met gilde-eer en op bijzonder stijlvolle wijze begraven op 25 oktober.
Moge hij rusten in vrede.

Gilde St. Mauritius Goirle.

Op 26 september is overleden onze Gildebroeder C. v. d. Berg, Oud-Koning, Oud-Deken en Oud-Raadslid.

Bijna had hij zijn 50-jarig lidmaatschap van ons Gilde bereikt; het heeft zo niet mogen zijn.

Al was hij de laatste tijd van zijn leven aan zijn ziekbed gekluisterd, toch was hij nog altijd vol belangstelling voor zijn gilde, waarop hij trots was. Op 30 september werd hij onder grote belangstelling begraven met Gilde-eer zoals hij gewenst had. Op het kerkhof werd hem vendelend de laatste eer bewezen.

Gilde St. Mauritius Goirle.

Op 27 september overleed Gildezuster Mevr. v. Broekhoven, echtgenote van Cees v. Broekhoven, onze oudste Gildebroeder. Pieta v. Broekhoven, zoals haar naam was in ons Gilde en daarbuiten, was een vrouw die achter haar man stond in alles maar zeker wat ons Gilde betrof. Er was niemand die tevergeefs een beroep op haar deed.

Bij haar begrafenis was een grote deputatie aanwezig van ons Zuster Gilde St. Norbertus uit Tongerlo (België) en een afvaardiging van het Gilde St. Joris uit Goirle.

We zullen haar missen, maar we kunnen kracht putten in het geloof dat God haar, die Hem in alles raadpleegde, opgenomen heeft in Zijn Glorie.

Pieta bedankt voor alles en rust in vrede.

Nieuws uit Kempenland

Brabantkruis 1980

Alweer voor de zesde keer zijn op het terrein achter "De Gennepwatermolen" de wedstrijden om het "Brabantkruis" gehouden.

Het Sint-Jorisgilde Gestel mocht 175 schutters begroeten, die allen met groot enthousiasme aan de door sportiviteit gekenmerkte wedstrijden deelnamen.

Na enige zondagen tekende er zich al een klein groepje van kanshebbers af. Maar de spanning bleef, en op de vierde zondag mocht A. v. Kollenburg uit Oostelbeers zich winnaar noemen met 60 van de in totaal 60 geschoten pijlen raak. Naast vele felicitaties mocht hij het zilveren "Brabantkruis 1980" in ontvangst nemen.

Voor de overige schutters waren ook nog diverse persoonlijke prijzen in natura te verdelen.

Al met al kunnen we weer terugkijken op een zeer geslaagde wedstrijd, waar niet het winnen de boventoon voert, maar de gezelligheid en het meedoen minstens even belangrijk zijn.

P. v. d. P. jr.

Nieuwe koning Sint-Jorisgilde Gestel en Blaarthem

Op zondag 5 oktober heeft onder geweldige publieke belangstelling op het zonovergoten schietterrein van het gilde, achter de Gennepwatermolen het koningschieten plaats gevonden. Het was ditmaal de burgemeester van Eindhoven Dr. G. W. B. Borrie die de boom deed vrijen, gevolgd door de koning Jo v. d. Vorst. 36 Gildebroeders streden mee om het koningschap totdat bij het 255-ste schot waarvan er 112 raak waren het laatste restje van de vogel naar beneden kwam.

Viervoudig schutterskampioen PAUL VAN DER PUTTEN was de gelukkige.

Om het publiek wat meer te informeren over het Gestelse gilde was er in een nabijgelegen tent een kleine overzichtstentoonstelling ingericht over het gilde die door zeer velen werd bezocht. Het daarop volgende kampioenschieten werd eveneens door P. v. d. Putten gewonnen; hij raakte alle 12 te schieten pijlen. Reservekampioen werd, na kampen met Theo Boelens, Frits Beelen met 11 treffers.

's-Avonds werd de nieuwe koning geïnstalleerd

waarna er een bijzonder gezellige avond volgde samen met de gildezusters en opgeluisterd met een goed orkest. Rond 12.00 uur ging eenieder, nadat traditiegetrouw het Wilhelmus gezongen, was voldaan en tevreden huiswaarts, terugkijkend op een bijzonder lange en goed geslaagde dag.

Sint-Catharinagilde Tongelre

Op 28 september vond het drie-jaarlijkse koningschieten plaats. Oud-koning Pieter Jozef Schroeders werd hierbij opgevolgd door Mario van den Berge, die met het 162ste schot de koningsvogel omlaag haalde. Mario was reeds koning in 1971, en behaalde in 1974 zelfs het dubbel-koningschap.

Moge de "nieuwe" koning zijn functie op waardige en zinvolle wijze invullen.

"Van de verwerijde en de glaasemakerij"

Medio november van dit jaar verscheen in Eindhoven onder bovengenoemde titel een rijk geïllustreerde geschiedenis van het aldaar gevestigde schildersbedrijf Caspar de Haan. Waarom dit vermeld wordt in De Gildetrom? Aan te wijzen is, dat deze familie ongeveer driehonderd jaren achtereen een duidelijke binding heeft gehad met de beide nog bestaande gilden uit de Eindhovense binnenstad. De gilderegisters van deze twee gilden gaan terug tot het midden van de zeventiende eeuw. Deze hebben heel wat gegevens kunnen leveren voor de geschiedschrijving van dit familiebedrijf. Doctor Jan de Haan was reeds in het begin van de tachtiger jaren van de 17de eeuw als vrijgezel lid van het gilde van ridder St. Sebastiaan van Eindhoven. In 1683 huwde hij en moest als gevolg daarvan zijn "bruigomsgeld" in de kas van zijn gilde storten. Hij bleef gildebroeder tot zijn dood in 1710. In datzelfde jaar trad zijn 24-jarige zoon, Jasper de Haan tot genoemd gilde toe. Daarvan bleef hij ruim 25 jaar lid, werd in 1724 gekozen tot deken en schoot zich in het jaar daarop tot koning van dat gilde. Na 1735 komt zijn naam niet meer voor in de registers van het St. Sebastiaan-gilde. Zijn zoon Jasper de Haan (II) was buiten Eindhoven het schildersvak gaan leren. Toen hij in 1749 in zijn geboorteplaats terugkeerde werd hij lid van het St. Catharinagilde. Waarom hij een keuze maakte voor dit gilde is niet bekend. Sinds laatst genoemd jaar zijn uit volgende generaties steeds Haanen lid geweest van het St. Catharina-gilde tot op de dag van heden, dus ruim 230 jaar.

Zij hebben in dit gilde soms vele jaren achtereen belangrijke functies bekleed. Zij hebben ook hun vakmanschap ten dienste gesteld van de beide Eindhovense gilden o.a. "voor het vergulden van de vaan" als voor het opschilderen van de schutsboom die op de Eindhovense Markt was geplaatst.

In het goed verzorgde boek staan verschillende gegevens over de "Haanen" en de Eindhovense gilden. Momenteel telt het huidige St. Catharinagilde Eindhoven-Stad onder zijn gezworen gildebroeders zeven "Haanen".

K.V.

Heilig-Kruisgilde Gerwen

De jaarlijkse teerdag was weer een geweldige dag voor alle gildebroeders en zusters met als hoogste punt het koningschieten.

's-Morgens werd begonnen met een heilige mis voor alle levende en overleden gildebroeders, waarna in het gildehuis zich ieder tegoed kon doen aan de warme worst en koude ribben om daarna met volle magen te strijden voor de koningstitel.

Al weken van te voren hadden de kandidaten zich al dromend koning gewaand. Maar het viel allemaal anders uit dan de dromers gedacht hadden. Want met het 183ste schot was het de niet-dromende gildebroeder Rein Kersten die de vogel met een welgemikt schot ter aarde deed neerdalen. Op de schouders van de gildebroeders werd hij naar het gildehuis gedragen, waar we met alle gildebroeders een toast uitbrachten op de nieuwe koning.

's-Middags had de gastvrouw van het gildehuis gezorgd voor een geweldig diner, dat ieder zich na een zware strijd goed liet smaken. Daarvoor aan de gastvrouw en gastheer: "hartelijk bedankt".

's-Avonds was ieder weer present met vrouw of verloofde om de teerdag gezellig voort te zetten. Dit was weer een zeer gezellig samenzijn; onder de muziek van 2 diskjockeys werd menig dansje gewaagd, zowel door oudere als jeugdige gildebroeders en -zusters.

Verder viel het optreden van de tonpraoter Wiel Peerlings zeer in de smaak. Tevreden en voldaan ging men naar huis om te dromen over het volgende koningschap.

J. v. R.

IN MEMORIAM

Sint-Martinusgilde Tongelre.

De volgende gildebroeders ontvielen door de dood aan het gilde:

J. P. Korting, oud-hoofdonderwijzer van Tongelre en ere-lid van het gilde, overleed 19 februari 1980 in de leeftijd van 86 jaar.

R. Saris, 74 jaar gildebroeder, tweemaal Koning, overleed op 26 mei in de leeftijd van 92 jaar.

P. v. d. Meerendonk, 7 jaar zeer verdienstelijk gildebroeder, overleed plotseling op 2 juni in de leeftijd van 59 jaar.

F. Bell, 67 jaar gildebroeder en een ware steun voor het gilde, overleed op 2 september in de ouderdom van 90 jaar.

Pastor Vogels van de Sint-Martinuskerk was 15 jaar Ere-Deken van het gilde en overleed plotseling op 65-jarige leeftijd kort voor zijn pensionering, tijdens zijn vakantie in Oostenrijk.

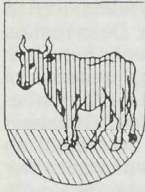
Mogen zij allen rusten in vrede.

Sint-Jorisgilde Zeelst.

Op 1 augustus is van ons heengegaan P. van Eeten; hij is 56 jaar gildebroeder geweest. Op 4 augustus is hij onder grote belangstelling met gilde-er begraven.

Moge hij rusten in vrede.

Bestuur Sint-Jorisgilde Zeelst

Nieuws uit Maasland

KRING MAASLAND. Op vrijdag 14 november heeft de algemene jaarvergadering van de Kring plaatsgehad in de zaal van Het Oude Koetshuis te Nieuwkuijk. Deze vergadering is zeer druk bezocht geweest en de korte inhoud van de vergadering is geweest een hechtere werkzaamheid van de onderscheidene commissies in de kring. In ons volgende nummer zullen we een kort verslag van deze vergadering publiceren.

VUGHT. Een ingekomen brief bestemd voor de Gildetrom van het gilde **St. Sebastiaan en Barbara** vergezeld van een aantal handtekeningen der leden omtrent het geweeschieten nemen we hier kort op: de heer Verdonk, lid van de schietcommissie, maakt bezwaar tegen het niet naleven van het Federatie - en kring schietreglement. Het gaat om artikel 19 dat handelt over het met beide benen op de grond en met beide handen het geweer vasthoudend te schieten. Herhaaldelijk komen hiertegen fouten voor. De schietcommissie van de Kring zal deze brief overnemen en behandelen.

BAARDWIJK. Bij het gilde van **St. Ambrosius** is op 24 oktober gildebroeder en deken Jos van Leijden overleden. Jos was een intensief bestuurslid en met hart en ziel 25 jaar gildebroeder. Zijn gilde heeft hem op 29 oktober naar zijn laatste rustplaats vergezeld. Op zijn prentje staat: "Zijn ploeg trok een recht spoor door de levensakker en . . . als graankorrel in Gods akker wist hij rijke vrucht voort te brengen". Dit typeert echt hoe Jos was. Een pracht gildebroeder en een veelzijdig en geïnteresseerd man. Hij werd 73 jaar.

SCHIJNDEL. De Kon. Harmonie St. Cecilia van Schijndel heeft haar 125-jarig bestaan gevierd met het gilde **St. Catharina en Barbara**, als een gildedag in de Dommelgroep. Het was de dag van de heroprichting van dit gilde, 15 mei. Gezamenlijk trok men naar de kerk om tijdens de Hoogmis de hoed en sjerp in ontvangst te nemen welke de pastoor te voren had gewijd. Op de Markt is om 12.30 uur een vendelgroet gebracht waarbij een talrijk publiek aanwezig was en waar uitleg van het vendelen werd gegeven. Op gemeentehuis was de aanbidding der erewijn waar hartelijke woorden werden gewisseld en vriendschapsbanden werden aangeknoopt. Met harmonie en alle gilden der Dommelgroep trok men later naar het feestterrein waar de wedstrijden werden gehouden. Het handboogschieten en het PETANGUE - Jeu de Boule - had veel bekijks. Het was een allereerst begin bij dit gilde, dat door de Dommelgroep goed van start is gegaan. We horen nog wel meer van Schijndel.

VEGHEL. De nieuwe loot aan Maaslands stam, het gilde **St. Barbara van Veghel**, is op kermis - maandag 22 september geheel tot leven gekomen. Tot op heden bestond de heroprichting in naam, want er was nog geen enkel koningschild dus ook geen koning. Totaal van de grond af is men in Veghel gaan beginnen. Voor het eerst trad St. Barbara in het openbaar op en dat ging met een groot feest gepaard.

Tegen 10 uur verzamelden de leden zich in de zaal en de gasten van de gilden uit de omgeving aan de kerk om zo samen de gildemis bij te wonen in de Sint-Lambertuskerk waar een plechtige gildemis werd opgedragen door Pastor van Genugten. Onder de H. Mis werden de hoeden en sjerpen gezegend. De tekst hierbij was: "Heer, zegen deze hoeden en sjerpen, die wij wijden in Uw naam, mogen zij die ze zullen dragen, elkaar herkennen als Broeder en Vriend. Mogen zij de onderlinge trouw bewaren en bereid zijn elkaander te dienen naar het voorbeeld van Jezus Uw Zoon Onze Heer, die met U leeft in de eeuwen der eeuwen".

De pastoor en de hoofdman, Dr. Schröder - onder het toezien oog van ceremoniemeester Sjeff van der Meijden - reikten deze attributen aan de gildebroeders over, hetgeen direct al een fleurige aanblik in de kerk gaf.

Na de Mis ontvangst op het gemeentehuis waar burgemeester van Weegen een redevoering hield, over het heroprichten van dit gilde en de samenstelling van de leden uit de diverse kerkdorpen rond Veghel. Zo wordt van Sint-Barbaragilde melding gemaakt in 1505—1829 en 1979; Sint Catharina 1505—1828 spreekt herhaaldelijk van het verhuren van rouwmantels; Sint Joris 1714—1829 zal waarschijnlijk van oorsprong een defensieve taak hebben gehad; Sint-Antoniusgilde Haveld 1505—1881?; Sint Antonius van Eerde komt in de 15de eeuw tot 1881 voor en dan zijn er nog gilden en/of broedersschappen St. Anna, H. Maagd, Onse Lieve Vrouw in 't Nieuwe koor, H. Apollonia, H. Scapulieren en de H. Rozenkrans waarvan melding wordt gemaakt in de 16de eeuw.

De burgemeester sprak nog over de oude tradities die hier werden herwonnen en de gildeplicht nu en in de toekomst; hij was blij dat Veghel zijn gilde weer had en bood de erewijn namens de gemeente aan.

De heer Klarenbeek sprak namens de kring "Industrieel Contact Veghel" en bood een prachtige zilveren papegaai aan. De Vereniging Gemeenschapsbelangen Mariaheide was present in de persoon van de heer J. van Son en ook deze bood het - zeer symbolische - schild aan. Het was toepasselijk gegraveerd met voorstelling van deze regio. Gelukwensen waren er van Mgr. J. Bluijssen, Dr. Luijckx van Kring Maasland en vele autoriteiten van Veghel. Tenslotte kreeg het gilde van de heer en me-

vrouw Dr. Schröder een vest waarop het zilver (en toekomstig) koningszilver zal worden aangebracht.

Opgemerkt zij dat de opbrengst van de Kerkcollecte afgedragen werd aan het Veringaziekenhuis in Oeganda.

Na de goed voorziene koffietafel ging men naar de schutsboom.

Hier werd het eerste schot gelost door Burgemeester Weegen en kon het eerste koningschieten 'n aanvang nemen. Veel kogels zijn op de vogel gemikt en het duurde ongeveer twee uur eer hij zijn veren verloor. Tenslotte werd de heer H. Claassen de EERSTE koning van het hernieuwde gilde. Een geweldig hoera ging op. Hem werd de nieuwe papegaai omgehangen en hij kon de handen wassen om zijn ambt te aanvaarden. Vendeliers brachten de vendelgroet om hem de hulde te brengen die hem toekomt.

Dat dit gevierd werd laat geen twijfel. Kortom de eerste statiedag - dit koningschieten - is heel waardig gevierd. De wijze waarop dit gebeurde was bescheiden, doch had een stemmig karakter. Het voorbereidingswerk dat hiervoor nodig was verliep volgens de plannen.

Kring Maasland is blij met het nieuwe Veghelse gilde. Heel graag heeft het kringbestuur het in zijn gelederen opgenomen en zal het in deze oprichtingsfase alle steun toezeggen.

Sint-Barbaragilde Proficiat!

VUGHT. Na 34 jaar is de heer Jan van de Mortel afgetreden als staande-deken van het **Sint-Catharinagilde**. Tijdens een vergadering begin oktober is gildebroeder Charles Baijens tot zijn opvolger benoemd.

Op de teerdag welke dit jaar op zaterdag 29 november plaatsvindt zal het gilde de heer Van de Mortel huldigen voor het vele dat hij in het gildewezen in het algemeen en voor St. Catharina in het bijzonder heeft betekend.

Omdat de heer Baijens nu Staande-Deken is geworden heeft gildebroeder E. Blomjous, die op 2 augustus j.l. koning is geworden het secretariaat overgenomen. De heer B. de Jongh is belast met de zorg voor de donateurs en publiciteit. De heer M. v. d. Sanden werd als archivaris aangesteld.

Genoemde heer Blomjous heeft voor vijf jaren het koningschap aanvaard en hem werd de koningsstaf overhandigd. Hiervoor was Jos van Rooij de koning.

Het secretariaatsadres is E. Blomjous, Heesakkerstraat 16 te Sint-Michiëlgestel.

ESCH. Tijdens de najaarsvergadering van het **Sint-Willibrordusgilde** werd gildebroeder Adr. Konings Lzn hartelijk gehuldigd. Hij is 50 jaar lang bij het gilde. De Hoofdman, de heer G. Pijnenburg kon hem een zilveren schild overhandigen. Zijn echtgenote deelde in een bloemenhulde. In "De Twee Zwaantjes" werd daarna een receptie gehouden. Janus Konings stamt uit een heel oude Essche familie en wie Konings zegt zegt Gilde St. Willibrord (Red.Msl.) Janus was een der eerste vendelzwaaiers van dit gilde en tevens was hij de eerste naoorlogse koning.

LOONOPZAND. Op de statiedag van het **Gilde St. Ambrosius** is op 18 oktober Staande-Deken Jan Biemans hartelijk gehuldigd. Hij kreeg de zilveren medaille met vuurslag van Kring Maas-

land in verband met zijn langdurig lidmaatschap en zijn functie als Staande-Deken. Deze rustige gildebroeder heeft veel betekend voor het gilde; zijn adviezen zijn steeds waardevol geweest en dat was de aanleiding tot deze hulde. De statiedag met de H. Mis, opgedragen door Gildeheer Pastoor J. Simons, 's-middags schieten en 's-avonds een gezellig bal verliep mooi. Vier nieuwe leden werden "vergensd" op de aloude wijze.

LOONOPZAND. Ook het **Sint-Hubertusgilde** hield in oktober zijn teerdag. 's-Morgens in de kerk begonnen en daarna een korte vergadering met barakken e.d. Op de avond na de koffietafel werden de jubilarissen gehuldigd. Dat waren: 50 jaar lid Bertus van Laarhoven, hij kreeg het gouden insigne. Verder 25 jaar lid: Nelis Dankers Udenhout, A. v. Gorkom U'h., Jan Grootswagers, Ad. Pijnenburg, Jac Verhoeven, Jan Verhoeven U'h., Willy Vermeer en Jos Botermans. 40 Jaar lid was Jan van Dongen. Zij allen kregen het zilveren insigne.

De uitslag van het schieten: 1 W. v. d. Broek, 2 E. v. Gorcom; Barakken: 1 P. Coomans, 2 A. v. Gorkom en 3 Jos v. d. Hoven.

Vijf nieuwe leden werden aangemeld.

Op 12, 13 en 14 december zal een Gildetentoonstelling worden gehouden in het Ontmoetingscentrum De Hoorn van de **DRIE Loonopzandse gilden** gezamenlijk. Op zondag 14 december is in de parochiekerk een Gildemis.

HEESBEEN. Van het stille gilde van Heesbeen, **St. Joris**, is nieuws. Andries de Waal is daar op 26 oktober de nieuwe koning geworden. Met zijn 30 jaar is hij de jongste koning binnen de 211 jaar dat het gilde bestaat. Pas na drie-en-een-half uur haalde Andries de vogel met het 591ste schot naar beneden. Deken Frans Nouwens bekroonde het met het omhangen van het koningszilver. Mogen we in de toekomst eens iets meer van St. Joris Heesbeen horen? Bij voorbaat dank!

GENDEREN. Bij de Genderse schietvereniging is de nieuwe koning A. v. d. Pluim geworden, 2 werd T. Rietveld en 3 J. Verbeek. Dit had plaats op 18 september.

BESOIJEN. Het schietseizoen van **Gilde St. Crispijn** is op 25 oktober gesloten. De jaarprijs voor opgelegd geweer is voor S. v. Dongen, 2 A. v. Dalen en 3 K. v. Hulten. Vrijehand geweer: 1 R. de Gouw, 2 K. v. Hulten en 3 S. v. Dongen.

ELSHOUT. Een plan van een carnavalsclub, overgenomen door de Fanfare van Elshout om het oude wapen van de gemeente Elshout weer een plaatsje te geven is werkelijkheid geworden. Samen met de **Onze Lieve Vrouwe Schuts** is het wapen, dat in een rustbank in het dorp is ingewerkt onthuld.

Wethouder Van Venrooij dankte voor dit mooie initiatief. De vendeliers van De Schuts gaven een vendeldemonstratie.

DRUNEN. Om 7 uur werd de bevolking van Drunen erop attent gemaakt dat het op 1 november statiedag van **St. Hubertus** was. Gildeheer Pastoor Vermeulen droeg de H. Mis op in

"Hubertus-sfeer". Na de Mis vendelgroet aan autoriteiten. 's-Middags schietwedstrijden op Duinrand. Eerst verschietsing om de Van-Oosterhoutbeker; gewonnen door P. Klerkx. Puistschieten: 1 J. v. Veggel, 2 Fr. v. Oije, 3 K. Klerkx. Tweede Hoofdman Van Helvoirt reikte 's-avonds de prijzen uit. Hij had nog een kort woord voor de ontvallen Bertus van Oosterhout, die onlangs door het gilde is ten grave gedragen. Ook deelde pastoor Vermeulen nog prijzen van het schieten uit. Vrije hand: 1 Fr. van Oije, 2 C. Rijpert, 3 C. de Gouw, 4 L. Klerkx; opgelegd: 1 Fr. v. Oije, 2 C. de Gouw, 3 Th. Verhoeven, 4 C. Rijpert, 5 A. den Teuling, 6 E. Laprè, 7 L. Klerkx, 8 P. v. Loon, 9 Jan Klerkx, 10 J. v. Veggel en 11 J. v. d. Berg.

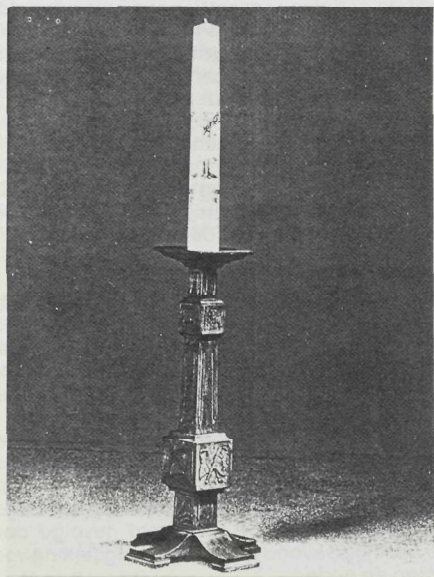
Kortom een zeer geslaagde teerdag.

UDENHOUT. De uitslag van het schieten bij **St. Antonius en Sebastiaan** van 9 wedstrijden is bekend. Dit jaar was het voor het eerst dat de gildezusters gezamenlijk met de gildebreeders in dezelfde klas schoten. Het was Mevr. B. Muijen die kampioene werd in de A-klas opgelegd en ook werd zij Algemeen kampioene opgelegd van de hele vereniging. Frans Vriens werd kampioen vrijehand klasse A.

In de B-klasse werd C. v. d. Voort kampioen vrijehand opgelegd. Hij werd tevens Algemeen kampioen vrijehand voor 1980.

OISTERWIJK. De vaandrig van het **Gilde St. Sebastiaan**, de heer Goudsmits, heeft een zeer mooie eiken kandelaar gemaakt met fraai houtsnijwerk en daarbij de versiering van een grote kaars.

Tesamen met de hoofdman, de koning en de secretaris van het gilde is hij op 5 oktober de kandelaar met kaars komen aanbieden aan de

HAAREN. Bij het gilde **St. Antonius en Sebastiaan** was op 31 oktober Hendrik v. d. Wiel 25 jaar vendelier. Hem werd een vendelgroet gebracht door de DRIE gilden van Haaren in aanwezigheid van hun resp. koningen, koizer, tambours en hoofdlieden.

Namens de drie gilden (St. Joris, St. Antonius en St. Catharina) sprak de heer Willem van Laak. Hendrik was een volhouder toen en zette door. Nu heeft Haaren 10 grote en 7 jeugdvendeliers, voor wie Hendrik heel veel heeft gedaan om het vak aan te leren. Hendrik kreeg een zilveren schild aangeboden door de vendeliers van de DRIE gilden samen. De Jubilaris zei in zijn dankwoord: "Het is maar heel gewoon om zijn best te doen in de functie die men heeft aanvaard". Hendrik ook proficiat van Uw Vendelcommissie Maasland.

KRINGDAG 1981 te HAAREN, bij Gilde **ST. JORIS**, op 17 mei a.s.

VLIJMEN. De **Onze Lieve Vrouwe Schuts** van Vlijmen (niet aangesloten) is kampioen geworden van de gemeente Vlijmen.

Op 21 september werd bij Juliana geschoten. 1 werd O.L. Vr. Schuts, 2 **St. Ambrosius Haarsteeg**, 3 Juliana Vlijmen, 4 **St. Barbara** Vlijmen, 5 St. Catharina Vlijmen, 6 **St. Joris Nieuwkuijk**.

Koning van de koningen werd T. Verhoeven Haarsteeg.

Persoonlijk Kampioen werd A. Weijters Nieuwkuijk.

Kampioen 55-plussers. J. Verhoeven St. Ambrosius Haarsteeg.

parochiekerk van de H. Johannes. Vroeger hadden gilden hun eigen altaar in hun kerk; nu heeft St. Sebastiaan zijn eigen kandelaar en sierkaars. Voorlopig is ze opgesteld in het priesterkoor, zodat iedereen ze kan bewonderen. Een goede definitieve plaats zoeken we nog wel. Vaandrig en Gilde: hartelijk dank!

Deze kandelaar met
kaars, als symbool
voor een gilde altaar,
is aangeboden door
de vaandrig van het
gilde, aan de parochie
van de H. Johannes.

Oisterwijk,
september 1980.

KAATSHEUVEL. De schutters van **St. Jan** streden op 28 september om de koningstitel.

J. Leijten werd kampioen opgelegd geweer. Vrijehand werd T. van Geel.

De beker voor de dames ging naar Mevr. Dapper en Mevr. C. v. Balkom. De uitslagen van het seizoen waren: 1 opgelegd A-klas F. Elshout, 2 P. v. Nieuwstadt, 3 W. Sprangers; in de B-klas 1 J. Leijten, 2 J. v. Riel, 3 P. Marcelissen; in de C-klas 1 F. Laros, 2 Thea Dapper en 3 Mevr. v. Eijk. Vrijehand A-klas 1 Fr. Elshout, 2 T. v. Geel en 3 L. v. Eijk.

In de B-klas 1 J. Dapper en in de C-klas 1 P. Machielsen.

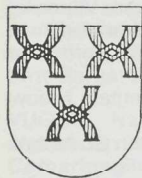
NULAND. Geheel onverwacht overleed bij het Gilde **St. Antonius** van Nuland de Hoofdman en Keizer Gerry van der Schoot. Nadat hij nog de vergadering van Kring Maasland mee gemaakt had, ontvingen we drie dagen daarna dit droeve bericht. Gerry is 47 jaar geworden en bekleedde ook nog de functie van secretaris-penningmeester van de Hoge Schuts, de kleine kring in zijn omgeving. Hij volgde onlangs de heer Jac v. d.

Bosch hiervoor op.

Donderdag 20 november is hij in aanwezigheid van zeer veel gildebreders en vrienden in zijn woonplaats ten grave gedragen.

Wat deze gildebreders heeft gedaan voor het gildewezen is onbeschrijflijk, want als men hem iets vroeg of werk opdroeg, dan was het hem niets te veel. Men kon erop rekenen! Vandaar het grote verlies voor zijn gilde, de Kleine kring en Kring Maasland. Tevens had zij zitting in de tentoonstellingscommissie van de Federatie en werkte mee aan de grote tentoonstelling 500-jaar-Gilden te Eindhoven. In Maasland zijn wij hem veel dank verschuldigd.

Zijn gildebreders hebben vendelend afscheid van hem genomen op zijn laatste gang. In de kerk sprak de Ere-Hoofdman burgemeester Schwieben en namens de Hoge Schuts de vice-voorzitter Tinus Verhagen. Namens Kring Maasland sprak dokter Luyckx. Ook van de Federatie was een afvaardiging aanwezig. Moge de goede God de nabestaanden steunen bij dit zo vroeg-tijdig verlies van een goede man en gildebreders. Gerry dank voor je inzet en werk! Hij ruste in vrede.

Nieuws uit Peelland

Een nieuwe koning bij gilde **St. Antonius en St. Sebastiaan Gemert**

Tien jaar moet men teruggaan in de geschiedenis van het gilde om zo'n slecht weer bij het tweejaarlijks koningschieten tegen te komen. De slecht-weerperiode hield al zo'n 6 weken aan en met diep pessimisme werd de dag tegemoet gezien.

Bij voorbaat hield men al rekening met slecht weer en werd een alternatief programma opgesteld, dat o.a. ook uitstel kon inhouden.

De korte weg van gildehuis naar de kerk werd "rijk gezegend" en ook uit de kerk namen de beide gilden bij de kerkdeur afscheid van elkaar om niet te bezwijken onder de last van een nat pak, kapotte trommen, enz.

De viering in de kerk was stijlvol. Deken van Oort wees nog eens op de betekenis en de rijkdom van een gilde voor de gemeenschap.

Aftredend koning Ferd van Thiel, na een lange ziekte weer voor het eerst temidden van zijn gildebreders, liet in de voorbeden twee jaar koningschap in de gildemeenschap als een dank naar de hemel stijgen. Daarbij bad hij voor de overledenen, de zieken, voor de pas gehuwden en de nieuw-geborenen in het gilde.

Na de H. Mis werd het traditionele bezoek aan de Gildekapel in de Deel gebracht, waar de gildebreders een kaars ter ere van de H. Antonius doen branden, waarna de koffie bij kapelbewaarder Truus Michels warmte in de koude lijven bracht.

Kort voor het uittrekken van de beide gilden naar de schietbomen bij Koks hield de regen op en bleek een stevige pas ook de kou te verdrijven.

Op Koks waren aanvankelijk weinigen aanwezig, terwijl men de laatste jaren toch een geweldige drukte gewoon was.

Het koningschieten had te lijden van de kou, waardoor de schutters zich af en toe warmden in de windvrije ruimten van de herberg Koks.

Burgemeester Heldens "vrijde" voor de eerste maal de schutsboom en liet daarna zien, dat hij voor wat het schieten betreft van wanten wist. De vogel, taai geworden in de lucht, bood weerstand tot het 294e schot en gaf zich na 110 minuten schieten in de 10e ronde gewonnen aan Gildebreders Jan Penninx.

Deze nam het koningschap aan en koos zijn vrouw Diny tot koningin.

Hij werd plechtig beëdigd en ingehuldigd onder schutsboom. Voor de uitspanning was nog een plekje grond droog voor de vendeliers van het St. Jorisgilde voor het brengen van de eerste vendelgroet aan de nieuwe koning.

Op de weg terug bleek de weersverbetering zich al aan te dienen en men kon enige tijd over de verplichte rust bij Het Vossenkamp doen. Voor het gildehuis Hotel de Keizer eerde het St. Antoniusgilde zijn nieuwe koningspaar met een vendelgroet, waarna deze de erewijn aanbood.

De maaltijd in het gildehuis deed het nare weer vergeten en de aansluitende receptie, waarop ook burgemeester Heldens en zijn echtgenote hun opwachting maakten, evenals ere-deken oud-burgemeester De Wit, werd gevolgd door een gezellige avond met veel belangstelling voor koning en gilde.

Gevonden schild terug bij eigenaar

In het zomernummer van "De Gildetrom" was een foto afgebeeld van een zilveren schild, dat in het bezit was gekomen van J. M. Driessen te Veghel.

Al op het eerste gezicht bleek de vorm van het schild, zowel als de daarop vermelde naam, zo bekend, dat de "oude legger" van het gilde van St. Antonius en St. Sebastianus Gemert werd nageslagen om vast te stellen of een gildebroeder in de jaren 1887—1906 kornet was geweest. En ja hoor, onder vele verantwoordingen in die jaren prijkte de naam van de kornet uit die dagen Antonius Slits.

Enkele telefoontjes en een bezoek waren toen

voldoende om weer in het bezit gesteld te worden van een al 10 jaar geleden verloren schild, dat via via in Veghel terecht was gekomen.

De liefde voor het gildewezen, welke thans ook in Veghel opbloeit, deed besluiten het middel van de Gildetrom aan te grijpen om het bij de rechtmatige eigenaar terug te doen komen. Als de eerlijkheid in Veghel bij aanstaande gildebroeders zo is als hier gebleken is, dan dient het streven om te komen tot heropricting van een van de vele gilden, welke Veghel kende in de middeleeuwen, spoedig succes te hebben.

De ware geest is er al.

Mijnheer Driessen, bedankt voor de moeite en veel succes met het Veghels gilde.

Gilde van St. Antonius en
St. Sebastiaan Gemert.

Kring „Baronie en Markiezaat”

St. Willibrordusgilde Alphen (N.Br.)

Op zaterdag 4 oktober vierde het Sint-Willibrordusgilde zijn traditionele **Statiedag** o/g Kermisver.

Vrijdagavond, voorafgaande aan deze dag, werd door de bazuinblazers vanaf de kerktoren naar vier zijden "Den Volke kond doen" gedaan. Terwijl zij 's-ochtends om 06.00 uur eveneens de reveille blaasden vanaf de toren.

Om 9.30 uur werd door de gildeheer P. A. M. van Zon de gildemis opgedragen. Voor deze gelegenheid was er een bijzonder goede gildemis in elkaar gezet, waar Pieter van Eijck het leeuwendeel in had. Proficiat heren!

Na de H. Mis vond de installatie plaats van gildebroeder Ad Huijben, direct gevolgd door zijn installatie als Deken-Alfarez.

Uit de korte jaarvergadering waarin de Deken-Schrijver Bijlsma verslag deed, bleek overduidelijk dat het gilde een druk jaar achter de rug had en dat het gilde veel tijd heeft besteed aan het mede verder opbouwen van de kring. Gildebroeders hartelijk dank!

Na het voorlezen van de "Ordannantie om te schieten op de koningsvogel" door de Opper-

deken Lamberti, vond het "vrijen" van de boom plaats.

Eerst in de motregen, later in flinke regenbuien streefden de schutters naar de begeerde koningstitel. Het geluk was ditmaal met Pieter van Eijck, die zich nu voor een jaar koning van het gilde mag noemen.

Voordat de koningswijn werd geschonken werd een keurig staaltje van hun kunnen door tamboers, bazuinblazers en vendeliers getoond en wat door samenwerking tot stand kan komen. Gezamenlijk maakten zij een "molenwiek", waarbij het moedervaandel als as fungeerde, de tamboers en bazuinblazers telkens een kwart slag rond draaiden, terwijl de vier vendeliers (de wiken) tegen elkaar indraaiden. Keurig!

Ter afsluiting van deze statiedag stond 's-avonds een keurig koud buffet klaar, terwijl er een gezellig samenzijn met dans en muziek was met de groep "Dreamboat". St. Willibrordusgilde, ga zo door!

Ben Minnebach
namens het kringbestuur.

dr. J. A. A. Lamberti

Op het landjuweel te Oirschot heeft dr. J. A. A. Lamberti, Schellestraat 2 te Alphen Tel. 04258-1300 verloren zijn oorkonde van de „Nederlandse Bond van Oud-Strijders en Draggers van het Mobilisatiekruis". Hij zou het bijzonder fijn vinden dat de vinder met hem contact zou willen opnemen. Namens hem reeds bij voorbaat dank.

Ben Minnebach.

Sint Sebastiaan, Hoogerheide

Op 7 september vond het jaarlijks koningschieten plaats. Voor de tweede achtereenvolgende maal schoot Cobij Hugens zich koning voor één jaar, terwijl Mevrouw Somers koningin werd.

Op 10 oktober overleed plotseling onze gildebroeder Leon Wierickx; 38 jaar lang was hij een trouw en goed lid van de gilde. Wij wensen zijn vrouw en kinderen veel sterkte in deze moeilijke tijd.

Op maandag 13 oktober vond de plechtige uitvaartdienst plaats, waarbij het gilde voltallig aanwezig was om hem de laatste gilde-er te brengen.

Leon, je was een goede gildebroeder.

Ben Minnebach
Deken-Schrijver

Sint-Hubertusgilde Leur

Op verzoek van de Leurse Activiteiten Stichting (L.A.S.) werd tijdens de braderie op 15 mei "Hemelvaartsdag" een kleine optocht gehouden door een aantal gilden van de kring Baronie en Markiezaat.

Waarna een vendelhuide werd gebracht aan burgemeester Houben, gevolgd door een vendeldemonstratie.

Dit alles ter ondersteuning en activering om te kunnen komen tot de heroprichting van het Sint-Hubertusgilde te Leur.

Dat de inzet van de Leurse Activiteiten Stichting en deze gilden succesvol is geweest moge uit het volgende blijken:

Op 30 september ontving burgemeester Houben uit handen van de heer van Kuijk directeur van MOVI-cartonage symbolisch het moedervaandel voor het opnieuw op te richten gilde. Dit i.v.m. met de opening van dit bedrijf in Etten-Leur. Een waarlijk mooie geste en een stimulans om te komen tot de definitieve heroprichting.

Op 18 november zal de heer J. A. van Tilburg, ere-hoofdman van het Sint-Willibrordusgilde Alphen, een lezing houden met film en dia's over het gilde in z'n algemeenheid en het Sint-Hubertusgilde in het bijzonder in de Leur. Op deze avond zullen er tevens van elke gilde 2 afgevaardigden in hun gildekleding aanwezig zijn.

Ben Minnebach.

Federatiecommissie standaardrijden

Gaarne geven wij de standaardruiters en belangstellenden een kort overzicht inzake de commissie. Op zaterdag 1 nov. j.l. is de commissie bij elkaar geweest zoals afgesproken in de vergadering voor het landjuweel.

Wie of wat is de commissie standaardrijden?

De commissie standaardrijden van de federatie is samengesteld uit jury en/of commissieleden en/of standaardruiters die in ieder geval gildebroeder zijn van een gilde van een kring die is aangesloten bij de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden. Bij voorkeur zijn er uit iedere kring twee leden ongeacht het aantal standaardruiters in de desbetreffende kring. Deze kiezen een voorzitter en secretaris voor de commissie.

In deze commissie zitten:

voor het Kwartier van Oirschot Dhr. W. Dirks uit Lage Mierde, tevens voorzitter, en Dhr. A. v. Ham uit Wintelre. Voor Kempenland Dhr. J. Luijten, tevens secretaris, en Dhr. C. v. Gennip uit Waalre. Voor Maasland Dhr. W. v. d. Laak uit Oisterwijk en Dhr. J. Wolfs uit Berkel-Enschot.

Voor Baronie en Markiezaat Dhr. Hendriks en Dhr. Huijben, beiden uit Alphen. Voor het Land van Cuijk Dhr. P. Bom uit Geijsteren en Dhr. C. v. Hal uit Zeeland. Voor Peelland Dhr. W. Meulendijks Helmond, Dhr. N. Krol uit Gemert en Dhr. Hurkmans Someren.

Wat doet de commissie?

De commissie vergadert half maart en november over problemen en voorstellen die in de kringen naar voren komen of leven en die belangrijk zijn voor het federatief beleid. Hiervoor is het noodzakelijk c.q. gewenst dat iedere kring tussen november en maart een vergadering houdt met de standaardruiterscommissie en juryleden.

Voorts zorgt de commissie voor de technische uitvoering bij landjuweel en vrije gildefeesten.

Momenteel is de commissie een inventarisatie aan het maken inzake juryrapporten, juryvergoedingen, paardenvergoedingen en het standaardrijdersreglement en commissie en juryleden van iedere kring.

Tevens zijn we bezig om na inventarisatie van juryleden een rooster te maken voor de jurering op kringgildedagen volgens roulatie.

Ook zullen tussen nu en maart 1981 aan ieder gilde de navolgende vragen voorgelegd worden:

1. Heeft uw gilde een standaardvaandel?
2. Heeft uw gilde een (of meer) standaardruiter(s)?
Zo ja, wie is of zijn dat op dit moment?
3. Heeft uw gilde een standaardruiter gehad?
Zo ja, hoelang is dit ongeveer geleden (jaartal)?
4. Heeft uw gilde een standaardruiter, of er een gehad zonder standaardvaandel?
5. Is uw paard bij uittrekken met of namens gilde verzekerd als er zich ongelukken voordoen?

In het federatiereglement, dat de commissie aan het herzien is, zal met zorg aandacht besteed worden aan het eigene van iedere kring.

Mocht u suggesties, vragen en/of opmerkingen hebben het standaardrijden betreffende dan wil de commissie standaardrijden dit gaarne van u vernemen bij voorkeur schriftelijk op volgend adres:

Secretariaat Commissie Standaardrijden,
Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden
Jan Heijnslaan 14, 5622 KM Eindhoven
Tel. 040 - 443630

Het Gilde van St. Catharina te Den Dungen II

(vervolg van blz. 14).

Art. 1

De broederschap zal bestuurd worden door drie dekens. Voor hun bodediensten mogen zij een knaap (knecht) kiezen.

Art. 10

Ieder jaar, daags voor St. Catharinadag tussen zonsopgang en zonsondergang kan men zich als lid van het gilde afmelden.

Art. 12

Wanneer iemand van het gilde is overleden moet een van de kaarsen, die gebruikt worden bij de uitvaart, geschonken worden.

Wanneer de **gildebroeders of -zusters** door de vrienden van de overledene worden uitgenodigd de uitvaart bij te wonen, dan moet de familie van de overledene het gilde vier gulden of een ton bier geven.

Wanneer iemand van het gilde overleden is en het gilde wordt niet uitgenodigd de uitvaart bij te wonen, dan moet de familie twee gulden betalen of een halve ton bier.

Art. 15

Wanneer de gildebroeders de **papegaai, of vogel of een prijs schieten**, of een maaltijd houden en teren op een vastgestelde dag, dan moeten alle leden hierbij aanwezig zijn. Wanneer zij zonder ernstige reden weg blijven moeten zij een boete van twee gulden betalen of een halve ton bier geven.

Wanneer er buiten de vastgestelde dagen geschoten wordt, ook dan moeten alle broeders en zusters onder de boom bijeen komen en daar blijven tot de papegaai van de boom geschoten of getrokken is. Hierna mag iedereen die aan de maaltijd heeft deelgenomen gaan, de andere moeten mee gaan teren, op straffe van twee gulden of een halve ton bier.

Interessant is het om deze statuten te vergelijken met die welke door pastoor van Iersel in 1837 zijn geschreven.

Art. 12

Het voorschrift dat bij het overlijden van een lid van het gilde uitgenodigd werd om de uitvaart bij te wonen, de familie van de overledene aan het gilde vier gulden of een ton bier moest geven, is in het reglement van 1837 weggelaten.

Art. 15

Over het papegaai schieten, is door pastoor van Iersel geheel weggelaten. Misschien heeft dit te maken met de opvattingen van pastoor van Iersel.

3. De invloed van de reformatie op het gilde na 1648.

Na de vrede van Munster in 1648 moest in de Meierij de gereformeerde godsdienst worden ingevoerd. Door de grote kerkelijke vergadering, in 1648 te 's-Hertogenbosch gehouden, werden enkele maatregelen uitgevaardigd die het de gil-

des moeilijk maakten.

Artikel 48 van de akta punt 9 en 10 **verbodde de gildes het papegaai schieten. Op hun vaandels mocht het Bourgondische kruis niet meer voorkomen evenals afbeeldingen van heiligen.**

Ondanks de tegenwerking van de nieuwe machthebbers is het gilde van St. Catharina blijven bestaan. Dominee Schuill uit Berlicum schreef in zijn visitatie-verslag (1671) over Den Dungen het volgende "Zijnde aldaar oock twee gilden, de eene van St. Teunis, de andere van St. Catharina, in welke niemand ontfangen wordt dan die gesworen heeft de Roomsche religie noijt te sullen verlaten".

Tot onderhoud van het St. Catharina altaar moesten de gildebroeders jaarlijks geven een halve stuiver.

Hieruit kan tevens worden opgemaakt dat het gilde ook in de schuurkerk een eigen altaar gehad zou kunnen hebben.

Het verbod om de papegaai te schieten werd kennelijk genegeerd.

Uit het gildezilver blijkt dat er in 1648 - 1649 - 1718 - 1759 en in 1777 koningsschilden werden geschonken, wat alleen kon, als er om gestreden werd.

4. Het papegaai schieten.

Het vogel of papegaai schieten rond pinksteren is een heel oud gilde-gebruik. De priester Johannes van Oerle, die pastoor te Oss was werd op 20 februari 1428 beboet omdat hij met andere schutters naar de papegaai geschoten had en koning werd. Voor de schending van de zondagsheiliging moest hij een Rijns gulden betalen. Ook het Dungense gilde had in ieder geval op het eind van de achttiende eeuw de gewoonte om met pinksteren te schieten. Het gilde beloofde toen aan pastoor Storimans (1782—1813) dat zij nooit meer op de tweede pinksterdag de vogel zouden schieten.

De Dungense gilden hadden een eigen schutsboom. In 1652 wordt er melding van gemaakt. Peter Adriaan Peters verkocht in dat jaar een huis, hof, boomgaard en akkerland gelegen in het woud omtrent de schutsboom. (Dit huis stond waar nu Woudseweg 3 is gelegen).

5. Het teren en vergaderen.

Uit de notariële akten van Den Dungen zijn drie akten bekend waar over het teren van het gilde wordt gesproken. De oudste akte dateert van 8 juni 1649. Op die dag hebben de gildebroeders van het gilde van St. Catharina zitten drinken en teren bij Jan Handriks de Weerd (van Griensven): Dirk Delis Dircks, Gerard Jacobs van Griensven, Adriaen Handrik Schalkcx, Matijs Adriaen Huybers, alle uit Den Dungen, Daen Evers uit Sint-Michielsgestel en Goyaert Aerts Peters uit Den Bosch verklaarden dat toen zij daar zaten Lambert Jan Lammers, knecht van de kleine molen, binnen is gekomen en met iedereen ruzie zocht en de potten en kannen van de waard stuk gooide. De gildebroeders waren zo bang van

hem dat niemand iets tegen hem durfde te zeggen of hem het huis uit te zetten. Het café waar dit voorval zich afspeelde was gelegen Boschpad 2.

De tweede akte dateert van 28 november 1652. Geerdts zoon Leendert Huybers, Leendert zijn broer en Jan Arie Spierings waren samen op het feest van St. Catharina geweest en waren 's-avonds samen naar huis gegaan. Bij het huis van Jan Spierings is Geert door Cornelis zoon Laurens Handrick Francken zodanig met een hout op zijn rug geslagen dat hij zwaar gewond op bed kwam te liggen.

De derde akte is van 24 januari 1698. Willem Henrick Smits hoofdman van het Sint-Catharina gilde, was op Sint-Anthoniusdag in de herberg van Mattijs van der Ven op de Sporck bij het teren van het gilde. Bij de vrouw van Willem Smits thuis was Geurt Broeren op visite. Hij had teveel gedronken en zocht ruzie met haar. Tot tweemaal toe stuurde zij iemand naar haar man om te vragen of hij naar huis kwam. Thuis gekomen is er een vechtpartij ontstaan tussen Willem en Geurt.

Met een stuk hout dat bij het vuur stond heeft Willem hem zo hard geslagen dat Geurt er blijvend letsel van overgehouden heeft.

Willem Smits woonde in 1698 in de Paterstraat (nu nummer 38—40). De schuur bij dit huis was in gebruik als schuilkerk.

In zijn beschrijving over de gilden in Noord-Brabant is Jolles over de gebruiken bij het teren

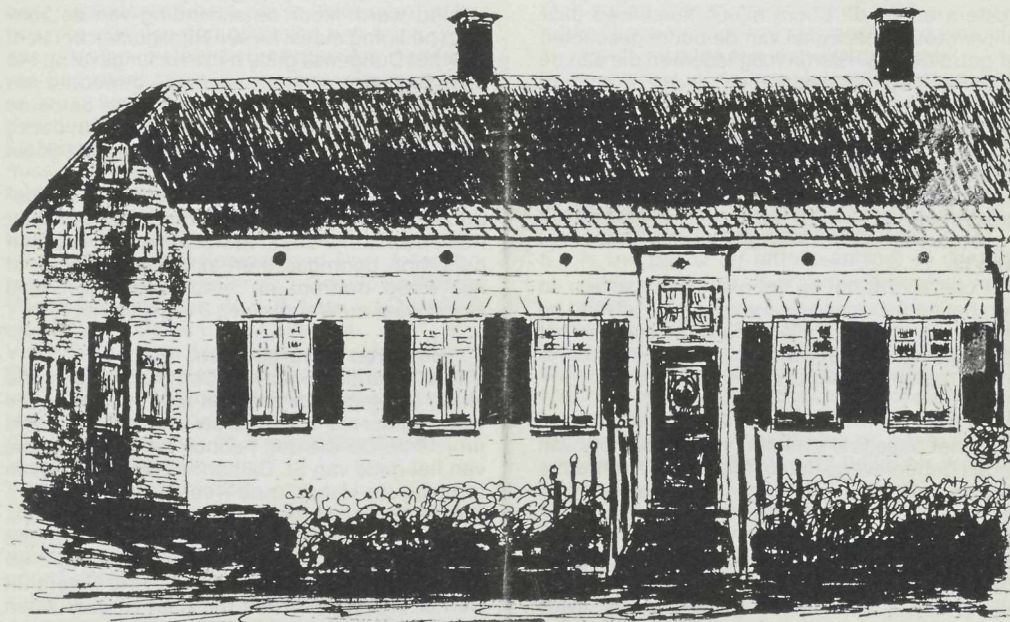
in Den Dungen, niet volledig. Oud-hoofdman Kappen weet hier nog enkele details aan toe te voegen.

De teerdag werd gehouden op 22 of 23 mei. 's-Morgens werden de hoofdman, koning en leden uitgetrommeld. Dit moest dikwijls in alle vroegte gebeuren, men moest om acht uur in de kerk aanwezig zijn. Tijdens dit uittrommelen werd geen café overgeslagen. De kasteleins zorden wel dat ze wakker waren. Na de mis van acht uur was er een ontbijt in het gildehuis. Tijdens de gehele dag was het vrij bier drinken. In de voormiddag werd minstens twee keer de carré gedanst op muziek van een harmonika.

's-Middags was er een maaltijd bestaand uit rundsoep, vlees of worst, groenten en aardappelen en pudding toe. Tijdens deze maaltijd maakte de trommelaar een ronde om het huis. Na de maaltijd gingen de meeste leden rusten. Als iedereen een beetje uitgerust was, ging de vaandrager midden in het café op een stoel staan. Alle leden moesten dan met hun vrouw of verloofde onder het vaan doorlopen. Hierna kon ieder als de kas het toeliet een borrel of iets dergelijks bestellen. Later werd nog minstens driemaal de carré gedanst. Rond negen uur in de avond was het feest afgelopen. De avond voor de teerdag werd het bier gekeurd door de hele club. Daags na de teerdag ging men afrekenen, meestal liep dit een beetje uit.

De jaarvergadering werd gehouden op de tweede maandag van november.

(wordt vervolgd)

paterstraat 38-40
waarbij de schuurkerk stond